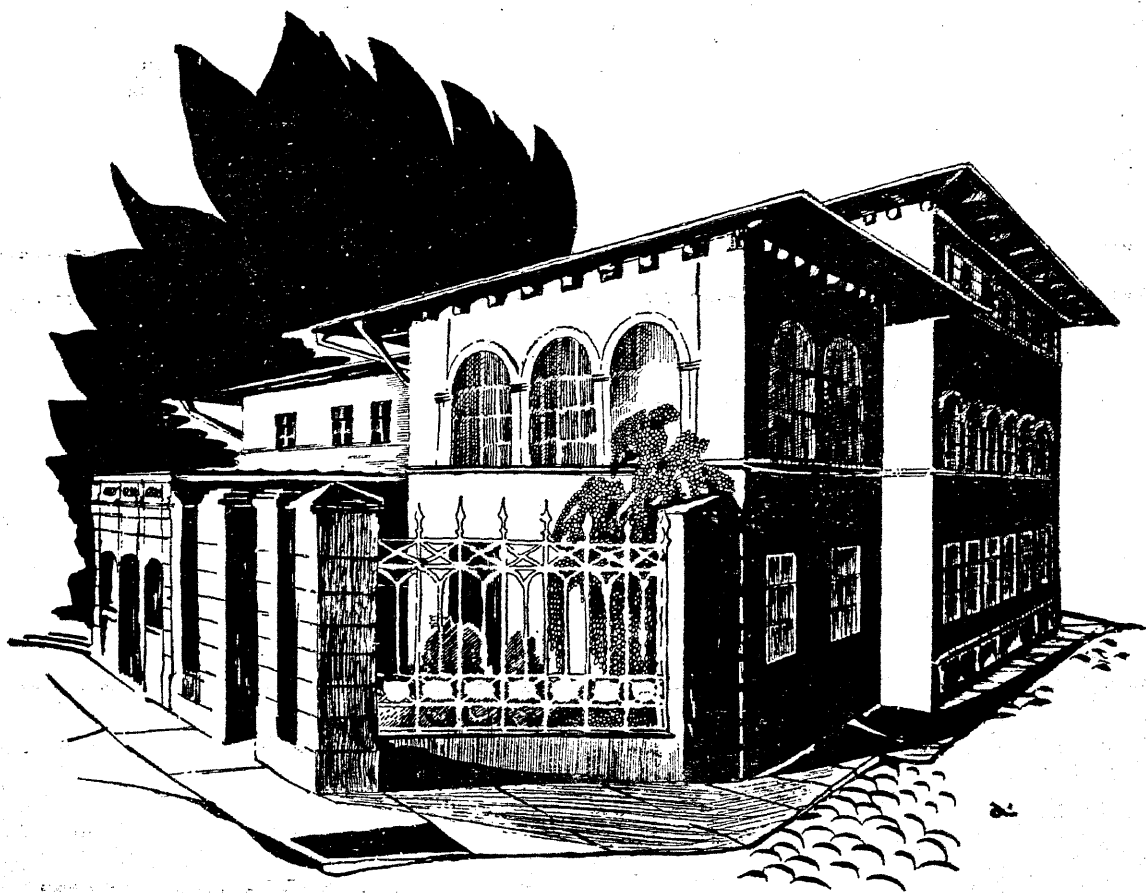

ÜLIÕPILASLEHT

Nº 5-6

L E H E K U U L

1928

Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus.

Ilmus trükkist:

EESTI TAIMEDE NIMESTIK. «Kodumaa õistaimede» teine täiesti ümber-
töötatud trükk. Ladina-, eesti-, saksa- ja venekeelne süstemaatlik nimestik ühes iga
keele tähestikulise nimede näitajaga. 68 lk. Hind 1 kr. 75 s., kalingurikoites 3 kr. 25 s.

Teiseks väljaandeks ümber töötatud „KODUMAA TAIMED“ — nende taimede nimestik, millest
koosneb Eesti floora, esineb esimese katsena anda enam või vähem täielise ülevaate Eesti floorast
praeguse floristika ja taimegeograafia seisukorra alusel. Selleks on kriitiliselt kasutatud kõik kätte-
saadav laialine kirjandus Eesti floora üle kui ka terve rida süstemaatilisi töid ja monograafiaid.

Nimestiku on kokku seadnud loodusteadlane Th. Nenjukov. Käsikiri on läbi arutatud redigeerimis-
komisjonis, millest osa võtsid Tartu Ülikooli Botaanikainstituudi jõud: prof. F. Bucholtz, dotsent
dr. R. Spohr, assist. G. Vilberg, üliõpilane J. Karu ja eesti keele lektor J. V. Veski.

Raamat on tähtis ja tarvilik kõigile koolidele, loodusteadlastele ja põllumeestele.

Voltaire: CANDIDE ehk optimism. Tõlkinud Albert Saareste. Autori pildiga.
112 lk. Hind 1 kr. 25 s., köites 2 kr. 75 s. Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus, Tartus, 1928.

Voltaire'i lihtne, selge ja kaine, ning kütkestav jutustamisand avaldub peale mõninga ajaloolise
uurimuse erilisel tema novellides ja romaanides, kõige paremini vist aga biograafilises reisu ja juhtu-
muste romaanis CANDIDE. Siin esineb Voltaire algupärasena ja praeguselegi maitsele kohase ja
huvitava kirjanikuna. Kohutav maavärisemine, mis Lissaboni hävitas a. 1755, oli autori ilmavaates
tekitanud märgatava pöörde, tema endine optimistlik ilmasuhtumine ja usk, et kõik maailmas on kõige
parem, et hea ja halb on ilmas õiges, ainuliselt võimalikus vahekorras, lööb kõikuma ja annab aset
tagasihoidlikumale lootusele, et kõik maailmas võiks kord ehk heaks alles saada. Lihtsameelse ja
kahtlasevõitu noormehe Candide'i fantastilisi elujuhtumusi Euroopa ja Ameerika eri maades jälgides
kujutab ta kangelase optimismi pikaldast õõnistamist ja hävinemist kibedate elukogemuste mõjul.
Selles romaanis on kunstiliselt kujustunud Voltaire'i kogu ilmavaade.

Peenmehaanika töökoda **ED. PIKKAND**

GILDITÄNAV 3, TARTU.

Valmistan koolidele õppevahendeid ja töid tellija joonistuse järele.

————— Parandan igasuguseid aparate. —————

HINNAD VÕISTLEMATA ODAVAD.

SAAPATÖÖSTUS JA -KAUPLUS

A. JOSSET,

asut. 1895. a. Tartus, Küüni t. 4,

SOOVITAB JALANÕUSID KÕRGES HEADUSES NING TÄIE-
LIKU VASTUTUSEGA TÖÖ EEST.

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄÄLEKANDJA

T U L I Ö Ö

Kõik ööd on pimedad: päike kaob oma igavese ringvöö taha ja paneb mustad varjud inimestesse liikuma. Paneb magama pimedusse nooregi rahva, kes küll ihkaks igavest päikest, igatseks elada igaveses valguses, töötada, teotseda, rõõmus olla ilma hetkekski suikumata, käsi öökski rüppe langetamata.

Aga on nooregi elutukse jõuetu looduse igivana põhiseaduse vastu: ei küüni ühegi lihas hoidma päikest alaliselt kesktaevas. Ei suuda keegi seda tuliratast ööseks oma tuppä tuua ja teda sädelema panna laua taha: ta kaob ja jätab meid üksi varjudega.

Aga siiski on üks öö aastas, kus päike ei jäta meid maha. Ta kaob küll ise, kuid ta valgus särab edasi meis, puistab laiali pilkasuse varjud ja hoiab eemale suikuvuse. Eluvärin ei püsahtu, vaid pühitseb igavese valguse võitu.

S e e o n e s i m e s e m a i ö ö .

Noor akadeemiline vägi toob sel ööl päikese oma keskele. Süütab tõrvikud käes ja südames, peletab väsimuse ja uinuvuse, muudab öö päevaks, varjud valguseks, kuu päikesekeftaks. Sel ööl ei ole ööd.

See on meie üliõpilaskonna tuliöö. Kõik varjud põlema, elu pimedamad kolkad valgusest särama, mured ja vaevad tuliriidale! See on meie elujõu suur katseöö, meie elutahte sümbol: kas mähime enese jõuetuse surnulinikusse või toome päikese maha —

Muudame ühegi öö enesele päevaks, siis ei murra meid teisedki ööd. Siis hoiame pimeduse tapva jõu oma rinnust eemale ja võime olla kaitstud hädaohu eest, et päevadki ei muutuks päikesetuks —

Süüfigu meis kõik ööd põlema, nagu tänasel tuliöö!l

Spetsialiseerumine ja tegelik elu.

«Ül-lehe» veergudel on mitmel puhul¹⁾ sõna võetud ülikooli stuudiumi, selle hädade ja reformi asjus. Peaasjalikult on küsimus keereanud ülikooli enda piires, õppimistehniliste ja pedagoogiliste küsimuste ümber. Selles suunas on just E. Kant ja V. Kupffer (mäletavasti) väljendanud väga tähelepanuväärseid mõtteid. Alles õige lühikese aja eest (vta «Ü-ht» nr. 2, 1928) ütles prorektor J. Köpp väga selgelt välja, et just tegelik elu nõuab põhjalikult oma asja tundvaid eriteadlasi ja vabanemist meil kahjuks veel õitsevast diletantismi vaist.

Samas suunas tahaks argumenteerida ka käesolev kirjutis ja alla kriipsutada mõnd paratamatust, millega arvestada tuleb nii ülikoolil kui ka ta jüngeril.

Meie ülikooli ees seisid ja seisavad väga komplitseeritud ülesanded. Ülikooli seaduse esimene paragraaf loetleb nad: teadus — haridus — rahva keskele eriteadmistega asjatundjaid. Aga ükski seadus ei saa fikseerida mõnda ja selle juures kõige raskemat ülesannet. Ma mõistan selle all ülikooli enese loomist, organiseerumist ja tunnustuse hankimist.

Kui ülikooli algpäevil teatud optimismi juures võis paista, et neist viimaseist ülesandest saab mõne aastaga üle ja kui praegu ehk kusagil arvamine valitseb, et neist ülesandest on üle saadud, siis ei või kummatki vaadet õigeks pidada. Ülikooli loomise

protsess on teisiti teadlaste, õppejõudude väljaarenemise küsimus ja seda üle teatava määra ei saa kiirendada.

Kui võiks tarvitada võrdlust, siis, nagu vabadussõjas tuli lüüa lahinguid ja ühtlasi alles luua sõjaväge, nii tuleb nüüd ka ülikoolil juba algusest peale täita kõiki ülesandeid ja ühtlasi komplekteerida omi ridu. On teisi analoogiaid meie vabadusvõitluse, riigi loomise ja ülikooli loomise vahel, neid siinkohal ei saa ega pole tarvis arendada.

Võiks ainult tähendada, et enesepete oleks, kui tahaks arvata, nagu võetaks kõigis teaduslikes ringkonnis meie teadlaste saavutusi heatahtlikkusega vastu. Hoopis vastupidi: sagenevad juhused, kus kollideeruvad huvid teaduslike materjalide kasutamise asjus ja kus mitte meie inimesed ei ole pealetungijaiks.

Aga mitte ülikooli kui niisuguse probleeme ei tahtnud taotleda siin kohal. Vaid paar erilist küsimust tahaksin esile tõsta, kuna nad viivad ka ülikoolist kaugemale.

Esimene neist oleks teadlaste järelepõlve, n. õ. reservi küsimus, teine — kodumaine teaduslik aines.

Ei oleks kaugeltki kõik korras, kui iga õppetool on täidetud vastava õppejõuga. Igal alal peab olema ka nooremaid eriteadlasi, kelle kokkupuutumistel omavahel ja väljapool võib vast alles tõusta teaduslik temperatuur ja kelle hulgas tarbekorral leiduks õppejõule järeltulija. Siisamaani on asi lihtne ja selge.

Kuid missugused väljavaated toovad neid eriteadlasi kokku ja

elustavad neid? Sest olgugi õigeis teadusjüngeris palju platoonilist armastust oma teaduse vastu, kuid kuhu nad pääsevad valju tõelikkuse ja ainelistest küsimuste eest. Ka välismailt ei ole kuulda, et nende teelt okkad puuduksid, seal, kus arvurikkad kõrgemad õppeasutused võimaldavad kiiremat edasipääsu. Meie üks ja ainus ülikool teeb asja veel keerulisemaks.

Ei näe tõepoolest väljapääsu, kui kujutleda, et teotsemine teaduse alal koondub ainult ülikooli seinte vahele. Küsimus aga lahenduks iseenesest, kui avaneks võimalusi teaduslikult töötada, olgugi poole jõuga, ka väljapool neid ringkondi, kes oma leiva saavad otse ülikoolilt.

Kui tegelikult ümber vaadata, siis näib, et neid võimalusi peaks olema. Tegelik elu pakub igal sammul nii palju probleeme, mille lahendamise juurde peab asuma teadusliku uurimise meetoditega.

On täiesti võimata, et neid kõiki suudaks haarata ülikooli õppejõud, olgugi nende ülesannetes esikohal nii seaduse järele kui ka ilma selleta eriti eesti elu käsitleva teaduse edendamise.

Nende ridade kirjutajal ei ole täielikku ülevaadet ses suhtes muist, kui ainult loodusteaduslikust küljest ja sellestki, võib-olla, mitte küllaldaselt. Kuid juba sellelgi piiratud alal ei ole mitte tööst, vaid töötajaist puudus. On otsekohe konkreetseid põhjusi öelda, et kui meie ise suuremat tööjõudu ei suuda niipea mobiliseerida teatud kodumaa loodust käsitlevate probleemide lahendamiseks, siis ilmub

1) V. Aaslava — 1926, nr nr. 12, 13, 14; Kant — 1925, nr 13; — Kurrik 1923, nr. 12; ka Kupffer „Postimehes“ 1922, nr. nr. 299, 305, 306, 310.

Tartu Üliõpilasmaja.

E. Ahas'e joon.

välismaalasi, kes need materjalid ära kasutavad¹⁾).

Mõnel rakendusteaduslikulalal on ka meilgi juba osalt väljaspool ülikooli olemas uurimis-asutisi — olgu vaid nimetatud põllumajanduslikud katsejaamad — milles teatav arv isikuid saab jääda lähedale teaduslikule uurimistööle. Ja seda arvesse võttes, et üksik isik praegusel ajal enam oma isikliku töö peale tugedes ei saa kuigi suurelatuslike teaduslike probleemide juure asuda, näeme välismaail kiiret uurimisinstiitute kasvamist ülikoolide kõrval, mis

1) See viimane asjaolu ei tarvitseks olla eriliselt kohutav, kuid kogemused näitavad, et sellistel juhtudel ei ole tegemist mitte alati soliidide teaduslike töödega. Pahasti kasutatakse meie heatahlikkust vaid literatuuri tegemiseks ja ekstensiivseks, n. ö. rõõv-uurimiseks.

on teatud ülesannete jaoks varustatud võimalikult hästi nii instrumentide kui ka tööjõuga. Peab eeldama, et ka meil see nähtus rohkem esile kerkib, kas ühenduses ülikooli asutistega või mitte. Igal juhul pakub see võimalusi mõnele isikule jääda kontakti teadusliku uurimistööga.

Niisugused mõtted võivad paista küll ebakohastena praegusel koondamisajajärgul, kui isegi senise ülikooli kõik teaduskonnad pidid kaaluma koondamisvõimalusi teatud protsendi võrra. Kui neid kokkufõmbamisi, mis teostati, võtta vaatluse alla kodumaise teaduse seisukohalt, siis võib mõnel juhul küll kahtlusi tekkida, kas mitte mõni teine koht poleks sellelt seisukohalt vähem tähtis olnud.

Kui nüüd küsimus üles seada,

kas mitte ka mitmesuguseid elukutseid esindajaid üksikuid ei saaks suuremal määral stimuleerida teotsema teaduse alal, siis pörkame kõigepealt kokku asjaoluga, et senised õppekavad vist kõigis teaduskonnas tegelikesse elukutsetesse minejaid ei sunni spetsialiseeruma. Ilma selleta on aga iga teaduslik uurimistöö võimatu. Siin tuleks oodata teatavat ümberhinnangut, sest võib väita, et spetsialiseerumine ei takista, vaid edendab tööd igas tegelikus elukutses. On ju vist iga ülikoolist ellumineja, kes nii ja nii palju õpperaamatuid (või konspektit) oli enam või vähem põhjalikult ära õppind, kogunud, et oma kitsamate ülesannete jaoks tuleb enamik õpitud unustada, palju ümber õpida ja palju uuesti omandada.

Kas ei ole siiski vähem eksameid sooritanu, vähem õpperaamatuid läbiõppinu, kuid mõnesse kitsamasse erialasse kavakindlalt süvenenu eriteadlane siiski paremas seisukorras uute ja kohanemist nõudvate ülesannete ees? Selles suhtes tulevad meele W. Ostwaldi mitmel puhul väljendatud väide, et saksa keemiatööstuse edu on tingitud teaduslikkusest, millega varustatud seal tegelevad keemikud ja mis neid tegi ja teeb võimeliseks jagu saada igast üleskerkivast probleemist.

Kui näiteks mõelda keskkooliõpetajatele, siis on teada, et välismail suur protsent neist on oma kutsetöö kõrval ka tegevad teadusliku uurimistöö alal. Belgias, näiteks, omab iga keskkooliõpetaja doktoriastme õpetatavas aines või sellele lähedases. Ka meie koolivaheaegu arvesse võttes võiks keskkooliõpetaja hea tahtmise juures 1—2 kuud aastas pühendada täiesti teadusele. Kui ta selleks veel ergutust saaks teatava töökoorma vähendamise teel, võiks seda enam loota tu-

lemusi. Praegu puudub aga peamine eeltingimus — kitsam eriteadlane ettevalmistus.

Praegu on kuuldavasti meie õpetajaid ettevalmistavast teaduskonnas õppekavade ümbertöötamine lõpule jõudmas. Niipalju kui kuulda loodusteaduslikest, ei soodusta nad mitte erilist spetsialiseerumist õpetajaiks valmistuvaile. Isegi raskemaks läheb spetsialiseerumine üldse, olles võimalik alles peale nelja aastase ühise kursuse.

Ilma et siin saaks süveneda sellesse õppekavasse üksikasjalikumalt, peab ülaltoodud mõttekäike arvestades soovima, et seda kava enne lõpulikku sanktsiooni põhjalikult kaalutaks.

Tsiteerin Belgia pedagoogi H. Philippart'i lause: «Teaduse kohandamine keskkooliõpilastest koosnevale kuulajaskonnale nõuab asjatundmist, mida enamikel juhtudel võib omandada ainult spetsialiseerudes.»

Kui sellele lisada, et mõistliku spetsialiseerumise puhul tihti alles õige kujukalt selgeks saab side üksikute distsipliinide vahel,

nende rippuvus omavahel, millest järgnevad impulsid tutvuda ka naaberriikidega, siis oleks sellega vastatud väitele, et õpetajal ei tohi puududa ka lai silmaring.

Eisaa siinkohal täielikult arendada kõiki neid mõttekäike.

Kokkuvõttes võiks öelda, et meie teadusliku kultuuri probleemid, ülikooli korraldus ja õppekavad, teaduslikku ettevalmistust nõudvate elukutsete, eeskätt õpetajate ettevalmistus ja töökorraldus on küsimused, mis teineteisega tihedalt läbi põimitud ja mille lahendamisel ühtlaste juhtmõtete läbi viimine tarvilik ning võimalik.

Meelega ei ole eelpool puudutatud areneva teadlastepõlve seiselu, psühholoogiat ja vaimlisi mõjutusi neile, millel loomulikult on suur tähendus kõige eelpool puudutatud seisukohalt. Kuid ei saa vist eitada, et väliste tingimuste sirgjoonelisel arendamisel ka mõju ei puudu sisemise «sirge joone» peale ja et ka tahet teaduslikuks tööks võib kasvatada.

A. Luha.

Mõningaid jooni üliõpilaskeskelest.

Üliõpilaskeskele leksikoni koostamisele!

„Ai, missuguseid veidraid jutte ajavad (üliõpilased A. V.) enne kui midagi küsivad. Neil on omad veidrad kõnekäänud, milliseid mõistavad üksnes isekeels. . .“

O. Luts, Olga Nukrus, Lk. 6.

Kui lõi Suur Looja Esimese Inimese, siis varustas ta teda ka loomejõuga, keelelise loomevõimega, et inimene annaks loodule nimetused. „Ja kuidas inimene iga elava hinge pidi nimetama, nõnda pidi tema nimi olema. Ja inimene pani nimed kõigile lojustele ja lindudele, kes taeva all ja kõigile elajatele, kes välja pääl.“

Nii kõneleb Moosese 1. raamat häälikele (Lautsprache) sünnist. Aga palju teisigi muinseid põhjen-

deid on olemas keelesünni — tekkimise, levinemise ning arengu kohta, nooremaid Moosese hüpoteesist ning vanemaid sellestki.

Olgu inimese häälikele algega lugu kuistaht, kuid on tõsiasi, et keeleline looming kestab päevast-päeva — igavikuni, ja kõikiühendav paabelitorn ei valmiialgi. Keelte differentsumist pääle geograafiliste ja raassiliste piirjoonestuste edustab keeletarvitajate sotsiaalne erinevus. Elukutseldasa või isegi ealdasa ja sooldasa erineval inimrühmal on üldkeskelest erinev oma keel või vähemalt — oma keelendid, et olla mittemõistetav osaliseltki mitte-tät-ä-täte-kõnelusis.

Eesti erikeelte ala viljeldab teaduslikult me ülikooli emakeele seminar.

On koostatud sõdurite ja keskkooliõpilaste erikeele leksikon. Ja samalt õppetoolilt juhutatuna on allakirjutanu asunud meie üliõpilaskeskelevara kogumiskatsetamisele.

Teaduslikumalt on käsitletud üliõpilaskeskeelt enam Saksas¹⁾ ja Rootsis²⁾. Meil ei ole paljundatuna ühtki eriveergu üliõpilaskeskele kohta ei kauge-
mast ega ligemast minevikust. Leidub küll mõni üksik sõna üliõpilaskeskelestki mõnel trükitud leheküljel. Nii on üle saja aasta tagasi esimene eesti üliõpilane (?) Kristian Jaak Peterson

1) Fr. Kluge, Deutsche Studentensprache, Strassburg 1895 j. t.

2) Berg, Skolpojks ok Studentslang, Svenska Landmälen 1900. XVIII

Ungari üliõpilaskonna korraldus.

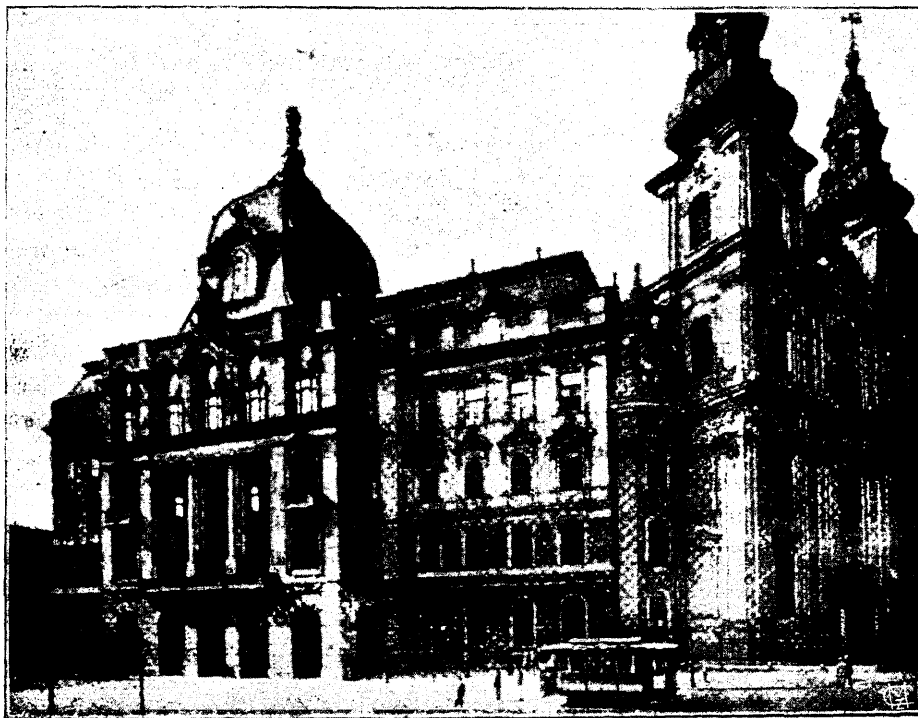
Organisatsioonid. Üliõpilaslehed. Statistika. Ungari üliõpilane.

Ungari üliõpilaskonna organiseerumine on omapärane, mis tingitud ajaloolistest põhjustest ja riigis valitsevaist oludest. Kõrvale jättes kaugema mineviku traditsioonide tutvustamise, kirjeldame Ungari üliõpilaskonna korraldust ainult enne ja pärast ilmasõda.

Selts ja protestantlik Bethlen Gabor'i Selts, spordi- ja omaabiandmisseltsid (viimased iga teaduskonna juures).

Ungari üliõpilaskonna praeguse korralduse tekkimise põhjuste uurimisel ei või nimetamata jätta kurikuulsat Galilei Seltsi,

Tekkis ebanormaalne seisukord: sõja viimasel aastal oli ungari üliõpilastest $\frac{1}{3}$ juudisoost (arstidest üle poole). Organisatsioonides mängisid koju jäänud „kangelased-juudid“ juhtivat osa. Nende tegevus, eesotsas „Galilei Seltsiga“, võttis ikka rohkem

Budapesti Ülikooli keskhoone ja Ülikooli (katoliku) kirik.

Enne ilmasõda olid juba seltsid, organisatsioonid, kelle ümberkorraldamisest ja liitumisest on sündinud Ungari üliõpilaskonna praegune organiseerumine, osalt salaja a. 1919 Ungaris mässanud kommunismi ajal, osalt pärast seda avalikult. Ülikoolide ja akadeemilise laadiga õppeasutiste juures olid tegevad juba rahuajal r a h v u s k u l t u u r i l i s t e püüetega seltsid (näit. Egyetem i K ö r = Akadeemiline Selts), usulikud seltsid näit. katoliiklik P ü h a I m r e

ennesõjaaegsete radikaalsemate, enamasti juudisoost ungari üliõpilaste seltsi tegevust. Ajaloolised sündmused näitasid selgelt selle seltsi sidemed pahempoolsete ungari politikategelastega, kellede ebaõnnestunud kavatsused valmistasid tarviliku, ning rahvuseka huvidest juhitud terve riigipöörde asemel Ungari lagunemist ette, mis sündis teatavasti pärast ilmasõda.

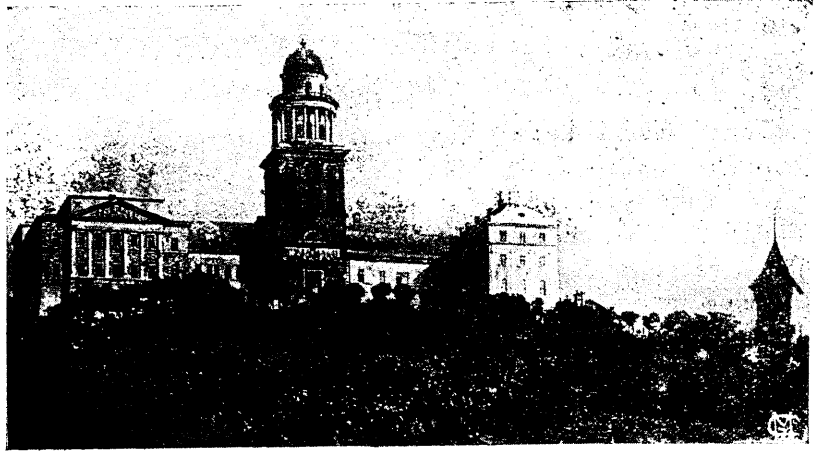
Ilmasõja ajal oli kristlik noorsugu enamasti kaitsekraavides.

Ungari rahva huve haavava ilme.

A. 1919 ilmus korraga 10.000 üliõpilassõdurit, enamjagu ohvitserid ja ohvitserikandidaadid — ilmasõjas ungari sõjaväe vapramad kangelased. Organisatsioonides valitsevad olukorrad üllatasid kojutulnuid. Algas enesekaitse ennast sissesõõnud juudi vähemuse vastu. Ungari Nõukogude Vabariik — kui 133 päeva kestnud punase terrori ajal kogu rahvas oli ninapidi veetud kahe tosina juudi „rahvakomissari“

poolt — takistas ajutiselt üliõpilassõdurite püüete head kordaminekut. 1919. a. sügisel algab uus osa Ungari ajaloos, uus osa ka Ungari üliõpilaskonna elus. See oli ka üliõpilaskond — eriti üliõpilassõdurid — kelle distsipliin ja ühismeel aitas jalule seada uue riigikorra ning kindlustas n. n. rahvuslik-kristliku ideoloogia võidu, mis praegugi — neonatsionalismi nime all Ungaris valitseb. Võitlus- ja kannatusrikkad olid Ungari üliõpilaskonnale aastad pärast ilmasõda. „Meie isad kaotasid ja andsid ära tuhandeaastase riigi, meie asume kibedale tööle, et teda tagasi võita“ Julgus, üksmeel ja kõva organisatsioon, samuti sotsiaalsete huvide kaitsmine ja rahuldamine — need olid tarvitavad lõöksõnad ja võitlusvahendid.

Üliõpilaskonna nõudel — mis leidis heakskiitu Ungari avaliku elu tegelaste poolt, võttis rahvaesindus vastu seaduse, mille põhjal võis juute ülikoolidesse vastu võtta ainult vastavalt nende protsendi (5%) arvule. Üliõpilaskond

Pannonhalma klooster — kõige vanem (990 a.)
Ungari kõrgem õppeasutis.

heitis enesest juudid — kui infektsioonbatsille — välja ning ta on praegugi täiesti ükskõikne juudisoost ungari üliõpilaste organisatsioonide vastu.

Distsipliin, rahvuslik ja kristlik vaim iseloomustab pärastsõjaaegset ungari üliõpilaskonnamist. On täiesti üliõpilase vabast tahtest olenev, kas ta astub mõne seltsi liikmeks ja võtab osa üliõpilaspoliitilisest elust või mitte. Terav vahe tegemine „organiseeritute“ ja „or-

ganiseerimatute“ vahel on tundmatu. Üksikute seltside arv on umbes 150, mis koonduvad seitsmesse üliõpilaskonnamise organisatsioonide liitu.

1) „Turul“ Liit on Ungari ülikoolide ja akadeemiate korporatsioonide üleriiklik tsentrum. See on pärast kommunismi kujunenud, enamasti üliõpilassõdurite algatusel, sellepärast kannab ta iseloomsõjaväeliselt tugevat distsipliini ja rahvuslikku värvingut. Üliõpilas-

oma „tudendi-riiete“ piltide alakirjades tarvitanud mõisteid: rebbäne (siis sain rebbäseks), tulli-rebbäne, vanna pois, kollegium (Esiminne lähäh kollegiummi õppima), kommersipoiisi ja villister (Kurradi pärralt, nüüd pean ka villistreks sama!)¹⁾ Kaunis tähis on (eriti vanemate üliõpilaskeeleliste laenude seisukohalt) Eesti Üliõpilaste Seltsi ajalugu I²⁾ ning mõni veerg „Üliõpilaskonnamise“ Me üliõpilast käsitlevad ilukirjanduslikud tooted aga ei paku pea midagi üliõpilaskonnamiseleksikonile.

Harilikult mõjustab väikelinnas üliõpilaskonnamise üldkeelt, ka õpilaskonnamise Nii meilgi — Emajõe Ateenas — on

1) Kristian Jaak Peterson, Laulud päevaraamat ja kirjad. Tartus: 1922. Lk. 185—184.

2) Juhan Köpp, Eesti Üliõpilaste Seltsi ajalugu, I. Tartus 1925.

üliõpilaskonnamise ja õpilaskonnamise ühiseid keelendeid (läbi kukkuma, läbi sadama, istuma jääma, uue ajal ka villistlane jne).

Riivame siinkohal mõne üldjoonega meie üliõpilaskonnamise.

Akadeemilised asutised.

Ülikool, organisatsioon, suhtesõna jne. Harva lepib ülikoolilinn oma tavalise nimega. Liiategi kui jõgi voolab linnast läbi. Nii meiegi ülikooli — ning Emajõe-linn. Tedagi kutsutakse teisiti, pühapäevsemalt Emajõe Ateenaks. Plato akadeemia oli Ateenas. Sellest on tuletatud Saksa Elbathen — Wittenberg, Saalathen — Jena ja Halle jne. Ning neil eeskujudel on tekitatud meiegi ülikoolilinnas „akadeemiline“ nimetus — Emajõe Ateen(a).

Ülikoolil on me üliõpilaskonnamise 6 nimetust: ülikool, universiteet, akadeemia, alma mater, tudengikool ja

harvem professorikool. Vanemad neist nimetustest on mõistetavasti akadeemia, universiteet ja alma mater.

Akadeemia. Mõiste on pärit kreeka keelest *Ακαδημία* > lad. Academia. Sõna tähendus ruumilise mõistena oli esialgu vägilasele Akademosele ~ Echedemosele pühitsetud hiis (Ateena läheduses), kus asus ka Plato kuulus õppepaik. Plato õppeasutis saigi sest Academia nimetuse, ja selle kuulsas asutise — akadeemia kaudu kandus sama nimetus kultuurilma kõrgematele õppeasutistele.

Universiteet. Sõna tuleneb lad. sõnapaarist — universitas litterarum (— litterarum, täh. teaduste kogumus, tervikkond, ilmkond, kusjuures sõnapaari teine pool on jäetud ära. (Lühendustaotelu, vrd. automobiil > auto, saksa Schiessgewehr > Gewehr jne.).

Alma mater. Ladina metafoorne

konna uuestiorganiseerumise alal on Turul'il põhjanevad teened. Paremad professorid on ta vilistlased, kes rasketel aegadel nõuga ja teoga toetasid akadeemilist noorsugu.

2) „Ungaria“-Ungari Polütehnikumi üliõpilaste korporatsioonide ja seltside liit on Turul'i venasasutis.

3) Territoriaalne Liit koosneb kolmest organisatsioonist, kuhu kuuluvad enamasti Trianoni rahu tõttu emariigist lahutatud üliõpilaspagulased ja optandid. Need organisatsioonid on Põhja-, Lõuna- ja Ida-Ungari (Székelyi soost pärit) ungari üliõpilaste seltsid (praegusest Čehoslovakiast, Jugoslaaviast ja Rumeeniast). Nad mängisid tähtsat osa Ungari üliõpilaskonna uuestiorganiseerimises. Oli ju tol ajal riigi suurem osa vallutatud võõraste sissetungijate rahvaste poolt.

4) Ungari Üliõpilaste Üleriiklik Selts (M.E.F.H.O.SZ.) oli pärast kommunismi kõige tähtsam sünteetiline üliõpilasorganisatsioon, kuhu olid koondunud kuni

1925-ni peaaegu kõik seltsid peale Turul'i. Pärastsõjaaegse tugeva „uue põlve“ suurte organisaatorite lahkumisega ülikoolist kaotab see liit oma tähtsuse ja praegu kuuluvad temasse ainult üksikud teadusk. omaabiandmisseltsid.

5) Katolikuusuliste Üliõpilaste Organisatsioonide Liit ja

6) Protestandiusuliste Üliõpilaste Organisatsioonide Liit koondavad usklikke üliõpilasorganisatsioone ja korporatsioone, samuti kui näiteks Turul üldrahvuslikul alal.

7) Akadeemiliste Spordiseltside Liit koondab kõikide akadeemiliste õppeasutiste spordiseltse.

Ungaris ei olnud enne sõda sellist korporatsiooni elu, nagu seda tuntakse Saksamaal või Tartus. Kokkupuuted sakslastega ilmasõja ajal ning õppereisid pärast sõda sõjaajal tutvunud saksa kaasvõitlejate juurde ja teiselt poolt tarve kõva organisatsiooni järele mõjutasid ungari üliõpilaste korporatsioonilise organiseerumise.

Nende korporatsioonide keskliit ongi „Turul“. Kuid ungari korporatsioonid ei ole teaduskonnahelised kitsahuvilised seltsid, vaid nad katsuvad endasse koondada rahvuslikult vaatekohalt üksmeelseid üliõpilasi võimalikult suurel hulgal. Iga teaduskonna või isesisva akadeemia juures on asutatud korporatsioon, mis kannab silmapaistva, ungari ajaloolise tähtsusega isiku nime. Korporatsioonide organiseerimine sündis üldse puhtajaloolistel motiividel ning eeskujuks on võetud ungari rahva paganusaegne suguharude süsteem, nagu see tuntud teaduskude uurimuste kaudu. Ametite nimetused, sisemine kord, kombed jne. tulevad kõik seda meele. Nii on ungari korporatsioonid midagi hoopis omapäraselt rahvuslikku. Huvitav on selle juures see, et iga ülikooli vastava teaduskonna korporatsioon kannab sama nime. Näiteks: kõikide ülikoolide filosoofiateaduskondade juures on asutatud „Arpád“-korporatsioon. See korporatsioon jaguneb siis edasi suguharudeks, mis koosne-

väljend., fäh. õrn, armas, kinnitav, kosutav ema. Teadusejano ja vastava kosutuse seisukohalt on säärane ülekannet mõistetav.

Veel on huvitav märkida, et ülikooli päähoone siseruumist mõni osa omab erilist nimetust. Nii koridori „kellaalune“ ruum, kus armastavad üliõpilased „täies hiilguses“ seisatada, kutsutakse börsiks (~ borseks). Sõna on ajakirjandussegi jõudnud. (Postimees 1926. nr 191).

Üliõpilasorganiseerumise alalt on noteeritud mõningaid mõisteid. Niimetan mõnd vanemat, mis on tavalisesti võõraskeelsed:

Burschenschaft — praeguse mõiste üliõpilaskond tähenduses enenem üldiselt tarvitatud. (Vt. EÜS. ajalugu, lhk. 194).

Burschenstat — fäh.üliõp.-riik.
Burschengericht (lühendatud B! G! — fäh. üliõpilaskohus (EÜS. ajalugu, lhk. 57,61).

Konvent — praeg. fäh. üliõpilasorganisatsiooni korter; korporatsioon — ruumilise üksusena (osalt küll ka koosoleku tähenduses: korp! NN konvent otsustas... Ennem esines see sõna ka EÜS. korteri — Seltsi nimetusena („talurahva kuvent“ = EÜS).

Sõna päritub teatavasti ladina sõnast conventus — ühendus, kogumus, koosolek¹⁾. Keeleteadus tunneb laialdaselt keelemuutust mõistesüürdumiste kaudu. Käesoleva näite puhul on algeliselt kogumuse mõiste siirdunud selle ruumalale.

Korporatsioon — van. fäh. üliõpilasriigi (õiguslik) osakond, ühing, seisus. Praegust — üliõpilasorganisatsioon, kes erineb välismärkide (värvid) poolest. Sõna on meieni

1) Saksas 1813. a. not. koosoleku fäh. Kluge, D. Studentensprache. Lhk. 102).

küündinud prantsuse keelest (tüvi — muidugi ladina) saksa vahetalituse tõttu.

Kalevipoja-õhtu — esimene eesti üliõpilaste koondis, kus loeti Kalevipoega. (EÜS. 1870—1872. Vt. EÜS. aj. lhk. 15).

Shodka (сходка) — üliõpilas-koosolek. Eriti venestuse - ajajärgul tuntud sõna.

Suhtesõnu.

Me üliõpilasorganisatsioon kannab tugevat võõraspärämärki. Seda sõnavaraliseltki. Käsiileme siin mõnd organisatsiooni esinevat suhtesõna eraldi.

Vilistlane (~ vilister. Kr.J. Petersonil vana transkriptsiooni järele villister).

Omaajal valitses linnades, eriti ülikoolilinnades, eriline kodanikkude klassifikatsioon. Klassifikatsiooni alu-

vad üksikute erialade (kirjandus, ungari keel, soome-ugri keeled, ajalugu, maateadus jne.) üliõpilasist ja kannavad hariikult vastaval teadusalal teerajaja või silmapaistva ungari teadusmehe nime.

Kui keegi üliõpilane tahab Turul'i korporandiks hakata, võib ta seda ainult oma teaduskonna suguharu liikmeks astumisega teostada. Uus liige töötab 6 kuud „proovi-kurena“ (próba-darú) Vastavate katsete ja eksamite õiendamise järele saab temast kurg (darú). Aastase (12 kuud) kasvatamise ja distiplineerimise järele saab kurest n. n. „levente“ (igivana ungari sõna, tähendab „noor-kangelane“, Eestis vastaks sellele vahest Kalevipoeg). Ülikooli lõpetamisega saab levente „dominus“eks, see on vilistlaseks. Igal suguharul on oma „patronus“ professorid.

Sama süsteem on läbi viidud teistegi korporatsioonide juures (Hungaria, Territoriaalne Liit, katoliiklikud korporatsioonid jne.) ainult nimetustes on vahe. Terri-

toriaalse Liidu seltsides on nimetuste alal väga ilusti läbi viidud sümbolistika, vastavalt nende maalade tuhandeaastastele ajaloolistele traditsioonidele.

Mainitud seitsmel liidul põhjendub „Akadeemilise Noorsoo Kesktöimkond“. Seda kutsutakse kokku ainult õige tähtsate, kogu üliõpilaskonna huvidesse puutuvate küsimuste lahendamiseks, näiteks alles hiljuti, kui Ungari parlament arutas läbi valitsuse ettepaneku, juutidele jälle vabaks teha piiramatu sisseastumine Ungari ülikoolidesse. See töimkond koosneb iga liidu ühest esindajast, ühes oma professori esimehega.

Kesktöimkonna alla kuulub Ungari Üliõpilaskonna Välistöimkond ja Üleriiklik Kehvamate Üliõpilaste Toetustöimkond. Välistöimkonnal on 4 osakonda: a) vastuvõtuosakond, välismaa üliõpilaste vastuvõtmiseks ja nende juhtimiseks; b) passi- ja viisumiosakond, muretseb

maksuta või alandatud hinnaga vastavaid passe ja viisumeid ungarlastele või välismaalastele; c) ajakirjandusosakond; d) reisibüroo, mis korraldab odavaid õppereise välismaile, muretseb korterite jne. eest välismailt tulnud kaasvõitlejatele. Välistöimkonnal on igas tähtsamas välisriigis oma esindaja või volinik.

Üleriiklik Kehvamate Üliõpilaste Toetustöimkond toetab peale üksikute üliõpilaste teaduskonnade omaabiandmisseltse aineliselt. Üksikuile annab või laenab ta sissekirjutamise-, õppe- ja eksamiraha, samuti varustab neid riietega jne.

Kui ungari rahvast $\frac{1}{8}$, ligi 3 $\frac{1}{2}$ miljoni ungarlast, rahulepinguga emariigist lahutati, siis tekkis Ungari üliõpilaskonna ajaloos uus probleem: välisungari akadeemilise noorsoo organiseerimine. Čehhoslovakkias on siseministriumi poolt kinnitatud ungari üliõpilasseltsid Praagas, Brünnis ja Pozsony'is (Pressburg-Bratis-

seks oli kodaniku suhe ülikooliga. Nii olid peamiselt 1) üliõpilased ja 2) mitteüliõpilased, keda mitmesuguste nimetustega krooniti. ¹⁾

16–17 sajandil kutsuti „mitteüliõpilasi“, s. o. harilikku kodanikku Saksamaal pices — pechen (tõrv, pigi) või schmierer (mustaja, määrja), kuna umbes a. 1700 on mitteakadeemiline kodanik omanud vilistlase

1) Heine „Harzreise“ sisaldab Göttingeni kodanikkude järgmise jaotuse: „Im allgemeinen werden die Bewohner Göttingens eingeteilt in Studenten, Professoren, Philister und Vieh, welche vier Stände doch nichts weniger als streng geschieden sind. Der Viehstand ist der bedeutendste.“

Ning „vilistrite“ arvu kohta:

„Die Zahl der Göttinger Philister muss sehr gross gewesen sein, wie Sand oder, besser gesagt, wie Kot am Meer etc.“

nimetust. Fr. Kluge järele (Deutsche Studentensprache) on see alguses pilkenimena esineva mõiste levinemispunkt Jena. Nimelt 1697. a. on kodanikud — mitteüliõpilased tapnud süüta üliõpilase Jenas. Kindralsuperintendent G. Götze (superind. 1684—1699. Jenas) on hauakõne motoks võtnud Kohtum. 16,9 — Simson, vilistid tulevad su pääle. — (Philister über dir Simson). Mõjurikas kõne loonudki uue mõiste mitteakadeemiliste kodanikkude nimetuseks — philister, mis püsib praegu meilgi ülikooliga õpinguvahekorra lõpetanud „akadeemilise“ kodaniku (enam mitte üliõpilase) kutsena akadeemilistes ringkondades, organisatsioonides jne. ¹⁾ Nii tuleks sõna „vilistlane“ usulis-mütoloogilise, piibli vilistlase-motiiviga ühendada. Olgu veel tähendatud, et sõna esi-

1) Isegi keskkooli on tunginud, nagu vihjatud eelpool.

mene kirjalik märkki on Jena surnuaial käsikirjalisena epitaafina: Philistrus quidam, vos alique Philistri a. 1697. (Kluge, lhk. 13, 57).

On veel tuntud teine seletuskatse sõnale „vilistlane“. Seegi ühineb eelmise algmotiiviga — Simson — vilistlane — motiiviga. Nimelt olevat ühe Saksa ülikooli portaalil suur Simsoni kuju vaimliku jõu sümbolina. Sest sümbolkujust sündinud ülekanne üliõpilastele — Simsonid, ja teisi — mitteüliõpilasi — hakatud kutsuma Simsoni vastastena vilistriteks, vilistlasteks. ¹⁾

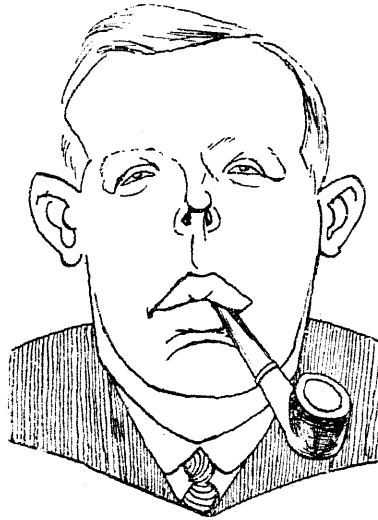
Knoot (knope). Kui mõiste „philister“ sai aeg-ajalt parema tähenduse, s. o. mõistele — vilistlane — praeguses tähenduses — ligines, hakati lihtsat, harimatut, ka kõlvatut inimest üldiselt — knoofiks (saksa Knote sölm, puutükk) kutsuma. Seda mõistet

1) E. Kimmeliilt saadud teade.

Läinud aasta üliõpilaspametflasi.

H. Raudsepp. Välisminiister.

Fr. Paas. Siketääride kindraltohter.

A. Mägi. Supiköögi päälük.

tarvitati Tartuski — üliõpilaskonnas — oma ringkonda mittekuuluvate kodanikkude kohta. Praegust see sõna eesti üliõpilaskonnas ei esine. (Üldiselt oli 18. s. üliõpilaselust eemal olevate nimetuseks lopsakas - rikkalik sõnavara).

K o m m i l t o n (~ commilton) see mõiste tähenduses kaaslane, kaasvõitleja on olnud ju vanasti tarvitusel. Saksas noteeritud ju 1744. a. **K o m m i l t o n e s a c a d e m i c i** (vt. J. J. Albrecht, De singularibus Academiae Albertinae in alias quamplures merites. Freiberg 1808, lk. 3). Sõna on ladina algupära *com*, van. lad. (klass. lad. *cum*) + *milito* — täh. kaasvõitlane, relvsõber, kaasvõitleja. Et „tudengid“ vanasti relvastusid ning võitlesid „kaas“, on selge miks haaruti sesse algeliselt sõjalisse terminisse. Eesti organisatsioones ja üliõpilaskonnas üldiselt tarvitatakse praegust selle sõna tõlkekuju „kaasvõitleja“.

B u r š (Bursche). 15. sajandil kutsuti Saksamaal üliõpilast üldiselt **Student** (kreeka algtüveline ladina sõna, täh. innuga edasipüüdev, hoolas). 17. sajandi lõpust 19. sajandi kesken kutsuti üksikuis Saksas ülikoolis (Jena jm.) teda **Bursche**. Lõuna-Saksas — katoliku mail samal ajal aga —

Akademiker, hiljem — **Hochschüler**. 19. s. lõpust meie päevini üldisemalt jälle — **Student**. **Bursche** jäi organisatsioonidesse vanema üliõpilase tähendusena. See tähendus on kandunud meilegi saksa üliõpilaspametflasi vahetaliitusel. Meilgi burš ~ purss tähendab organisatsioonis tegevliiget (korporatsioon — värvikandja). Sõna — **Bursche** etimoloogia kohta olgu tähendatud, et algelisemalt on see sõna tähendanud (üliõpilas-) kogumust.¹⁾ Hiljem on aga kogumuse mõiste siirdunud igale üksikule liikmele. (Vrd. saksa *das Frauenzimmer*, hisp. *la camarada* > prants. *le camarade*, — alg. täh. rühmkond, rühm, seltskond).

Fuchs — **rebane**. (Kr. J. Peterson: *rebbäne*). On huvitav jooneke üliõpilaselusel, et armastatakse astendada oma noori kaasvõitlejaid loomadega. Nii kutsutakse korporatsioonides noorliikmeid „rebasteks“, mis on tõlkelaen saksa „Fuchs’ist“. Saksas üliõpilaskeeles sai see sõna noore üliõpilase mõiste tõlgitsejaks ju 18. sajandil. Kluge järele on mõiste

1) Die Bursche — Gesellschaft von Studenten, Handwerksgelesen oder Soldaten. K. Sandfeld — Jensen, Die Sprachwissenschaft. Lhk. 38.

Fuchs (nooriõpilane, „rebane“) ühendatav lad. sõnaga *faex*, täh. paks (**Bojensatz**, *ryma*), pärm (**Hefe**), ka veinipärm ja ülekanutuna, metafoorselt tähendab see ladinasaamat, alamklassi: *faex populi* ~ *plebis*, ka *faex Romuli* jne.¹⁾

Kuldrebane. See on vana „rebane“, vana purss, kes vähemalt 14 semestrit ülikoolis ja ühitas ühes organisatsioonis viibinud.²⁾

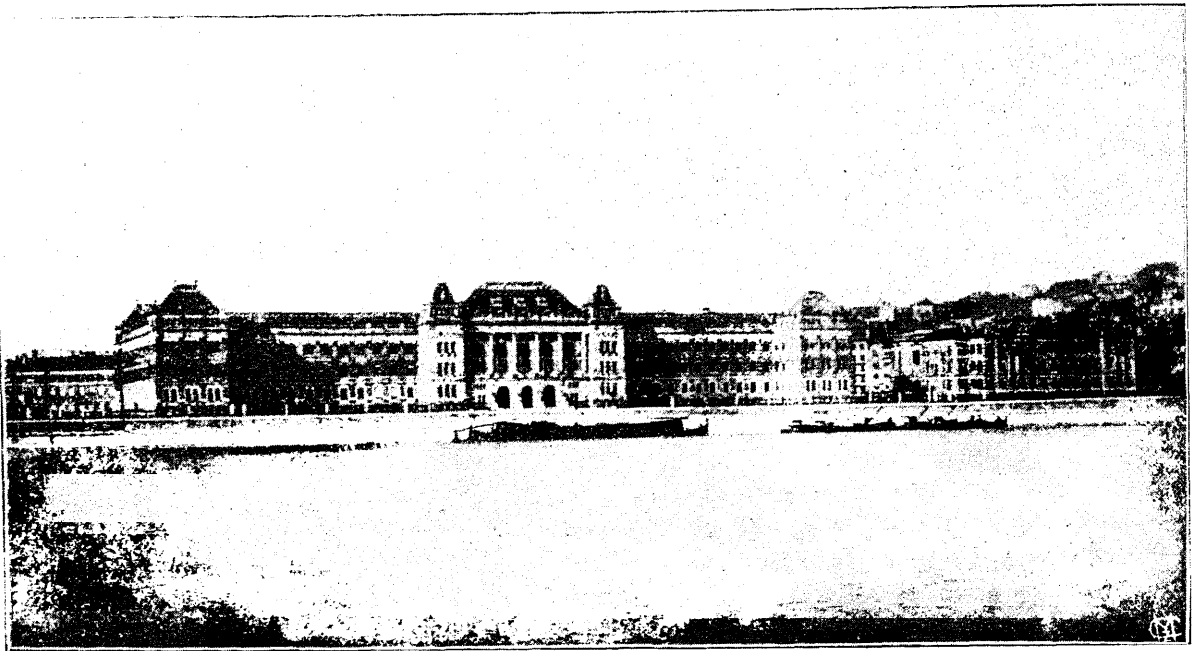
Kaninch. Küllap **Fuchs**’i eeskujul on tänapäevil täiendatud üliõpilas-menadžeriid väkese koduloomakesega — **kanincheniga**. See on erikeelne mõiste naisnoorliikme — naisrebase väljendamiseks. (Üliõpilasleht 1925. nr. 8. Lk. 155).

Oleng Üks lusilik olemine: **smollis** (~ **šmollis**)! **fiduutsit!**

Suurima osa me üliõpilaskeelest moodustabki n. n. **lauakeel**. **Lau**luga (cantusega) ning erilmelise, vastavmeeolulise keelega tõlgitsetakse töövahelist lusiitsevat-rõõmutsevat „äraolemist“.

1) Ennem olevat kutsutud **EÜS**. „Ühenduse“ noorliikmeid ka „**huntingideks**“: Ühenduse hunt.

2) Saksas algeliselt tähendas **Goldfuchs** üliõpilast, kes oli kahes ülikoolis käinud. (Vt. Kluge, D. Studentensprache. Lhk. 95).

Budapesti Polütehnikumi keskhoone.

lava). Nende keskorganisatsiooniks on Ungari Akadeemikute Ühing (M. A. K. K.). Huvitav märkida, et Brünnis asuv ungari korporatsioon Corvinia võttis oma liikmeiks ka seal õppivaid eesti üliõpilasi. Jugoslaavias Kroaatsia pealinnas, Zagreb'i üli-

koolis asub ungari üliõpilasselts, mis valimistel jne. töötab käsi-käes kroati soost üliõpilastega — endise n.n. Stefan'i krooniriigi või Ungari vennasriigi alamad — serbia-soost üliõpilaste vastu. Rumeenias ei ole lubatud ungari üliõpilasorganisatsioonid. Peale nende riikide

on Lääne-Euroopa suuremate riikide tähtsamate ülikoolide juures asutatud ungari üliõpilaseltse seal täienduvate ungari üliõpilaste poolt, näiteks Viinis, Zürichis, Genfis, Münchenis. Berliinis, Pariisis, Roomas jne. (Pooleli).

Dr. Elemér Virányi.

Umbes ju paarsada aastat tagasi kõlasid Saksamaal üliõpilaslauas hüüded — schmollis — fiduzit. Ja meil kõlavad nad tänapäevgi. Smollis (šmollis) hüüab organisatsiooni tegevliige (burš), fiduutsit — noorliige (resp. rebane). Vanapurss (kuldrebane) hüüab ka fiduutsit, ent madala passihäälega. Hüüded sünnivad laulu järele, laulja (cantuse-tegija) sõnadele: cantus ex (est). Sõnade algupära — on ebaselge. Fr. Kluge¹⁾ arvab neid põlvnevat Hallest või Frankfurdist, märkides schmollise tähenduse algup. vein või mingisugune jook (?).

Meil ühendatakse üliõpilashüite smollis ladina sõnaga mollis²⁾ - täh. pehme, helde, õrn, paindub, (pühalt)

1) Deutsche Studentenspr. lk. 122.

2) Sit tibi mollis > s- mollis (~ šmollis) või m. (?) E Nurm ja Kaljo

voolav: oratio mollis et tenera (õrn-voolav ja pehme, mahe kõne).

Fiduutsit ühendatakse harilikult lad. sõnaga fidol¹⁾ - fidel — täh. lõbus, rõõmus, või fidum — usaldus, lootus (fiducia-kindel usaldus, kindlus, lootus 'das sichere Vertrauen, die Zuversicht').

K o m m e r s c h (~kommärss). See on suurim oleng üliõpilaspõlves. Sõna on tuntud Saksas ju 1781. a. Teda tarvitatakse meilgi korporatsioonides aastapüha täh. Tol päeval korraldatakse linnast väljasõite lippudega jne. See on kommersi-sõit ~ kommärtsi-sõit. (Üliõpilasleht 1926 nr. 5, 76).

Jooke.

Kui 1905 — 6. a. revolutsiooniaegne karistussalkade juht Sievers veel 1925. a. oli Tartus A le Coq'i õlle-

vabrikus juhtival kohal, siis tekitas see Sieversi - situatsioon protestimeeleolu ning hakati irooniliselt, boikoteerivalt suhtuma nimetatud vabriku õllesse ja väljendati õlut (vähemalt A le Coq'i oma) erikeelse mõistega Sievers (Sievers'i nimeline ülekanne). Tänapäev on too protestimeeleolu jahtunud ning Sieverski õllenimetuse vähetarvitav.

K o d u m a a. Kodumaa on veini uuem nimetus. Kõiki kodumaa veinisid kutsutakse ühes vanemas organisatsioonis „kodumaaks“ lase üks kodumaa tuua, tee üks hää kodumaa jne.

Ka kibedamatel jookidel on üliõpilaskeeles oma erinimetused. Mitmed neist on ühised „üldisele laua-keelele“ (Näit. pott, valge, parvepoiss, šampus jne.). Tõsi küll — ei joo ju ialgi me üliõpilane, vaid ainult „i s t u b“ (või vähemalt — kneibih (: kneipima)

1) Vrd. „allemal fidol, — laulust.

Studium ja majandus.

Üliõpilaste majanduslikust seisukorrast ja õppimistingimustest.

Väga iseloomustav meie üliõpilaste majandusliku seisukorra kohta on tõsiasi, et 60 prots. ümber üliõpilastest on leivateenistusega seotud. Tähendab: kaugelt üle poole üliõpilastest peab üht või teist ametit, kuna nende elu ülespidamine ei lase end muul teel lahendada.

Kuigi ajalugu ja kogemused tõendavad, et paremad päänäidised vaimuilmal sagedasti väga suure majandusliku kitsikusega rabelema on pidanud, enne kui jõudsid paremale järjele, kuigi oleme kuulnud ja lugenud lugusid suurte meeste viletsast elust just nende õppimise ajal, siiski peame tunnistama majandusliku kitsikuse suurt halvavat mõju üliõpilaste edasijõudmisele õpingutes. Sest ei pea mitte unustama, et suurt suudavad ainult üksikuid hiigla tahtejõu ja järeljätmatu püüdumise.

Seistes nüüd sellise tõsiasi ees, et enamal jaol üliõpilastest teenistust tuleb pidada, millest tingitud ka Tartust eemalolu (ja suur üliõpilaste arv õigusteaduskonnas ning selle majandusosakonnas),

peame tunnistama, et studiumi lõpetamine venib selle tõttu märksa. Normaalselt õppimise aeg, mis ülikooli kursuse läbi tegemiseks kulub, kipub pikemaks minema. On teada, Tartu Ülikooli põllumajandus-teaduskond on oma olemasolu alal suutnud anda ainult 10—15 lõpetajat, see on kindlasti osaliselt tingitud majanduslikust kitsikusest. Sest miks asuks muidu inimesed ülikooli lõpetamata teenistuskohadele, küll kontroll-assistentidena, küll instrktoritena, küll koguni põllumajandusinspektoritena.

Samal põhjusel leiame õiguse ning majandusteadusegi üliõpilasi pangadirektorite ja ettevõtete juhtide kohtadel, poliitilisel väljal riiigikogus ja Vabariigi Valitsuseski. Diplomaatkonnagi tähtsamail punktel on üliõpilastel oma esindus.

See näitab, et üliõpilased elu ülespidamise nõudel teenistuskohadele sattudes seal jõudsamini edasi jõuavad kui studiumi alal. Sagedasti ei peeta enam tarvilikukski ülikooli lõpetamisele asuda, sest on juba jõutud elus positsioon

luua, millest kindlamat vaevalt suudaks tuua ülikooli diplom.

Nõnda kipub täiesti tahaplaanile jääma see üliõpilastüüp, kes leivamuredest vabana 5—6 aastat Tartus ainult studiumile elab (muidugi peavad selliste huika kuuluma nende teaduskondade üliõpilased, kelle õppimisülesanded teenistuskohata pidada ei luba, nagu arstiteaduskonnas) ja alles ülikooli lõpetamise järele astub täiel jõul ellu.

Kas peame kurtma seesuguse üliõpilastüübi kadumise üle? Vist küll mitte. Kõige pealt juba sellepärast mitte, et üliõpilaste vanaduslik tasapind on viimaste aastate jooksul märksa langenud, s. t. üliõpilaste keskmine vanadus hakkab ikka enam ja enam nooremalt iga näitama. Kui vanasti ülikooli astujad noored inimesed juba ammugi olid astunud üle täisealsuse piiri, näeme nüüd selle vastu 17-aastaseid ülikooli astujaid, mille võimaldab omakorda koolirännaku algus 7-aastaselt. Järjelikult: kui üliõpilane 17-aastaselt ülikooli astub,

või imeb, harva — lakub.) Ning miljalgi — loomulikult — ei jooju too „istuv akadeemiline kodanik,“ vaid ainult v ä s i b. Ja siis öeldakse: ta on „väsinud,“ olgugi et on „Friedrich heraus“ ning järgmisel päeval „kaater“. (Kater <? katarr. Rahvaetüümoloogil. nähtus (?) catarrhis 'limanaha põletik, katarr').

Sööke.

Ka igapäevase leiva artiklid erikeelestuvad. Meie üliõpilaskeskeeles leidub siiski vähe erikeelseid nimetusi söökidele. Mõned neist on kiiresti tekkivad ning vast kiiremini kaduvad.

Toitartiklite argooliste väljendite poolest on sõdurite erikeel üliõpilaskeskelest rikkam. Nii nimetavad me sõdalased leiba (rukkileiba) turbaks (: turvas), heeringat — krooksuks (: krooks) jne. (Pooleli).

A. Vaigla.

Mälestusi Heidelbergist.

Veidi imelik ja võõrastav on tänapäevane meeleolu, et võta keda sa tahad — tudengeid, koolipoisse, kõrtsikundeid, lodevaid shimmipoisse (päriskena termin hästiiriigitud, aga mittemidagimõlevate noorhärakeste nimetamiseks), ilusaid rumalaid plika-kesi — alati ja kõikjal laulavad nad miski südamlikkusega — „ich hab' mein Herz in Heidelberg verloren“. Tont, kuidas sa ta sinna siis kaotid, nii mõtlen ja siis edasi mõtlen — imelik on see inimesekene, saab miski asja nagu kondi kätte, siis närib ja nätsutab hea tubli aeg, kuni kustki uus kont visatakse.

Kuid ära kurjusta, kulla laps, see on ju romantika, ilus romantika, millega Heidelberg inimesi kas või põhja nabani haaraks, kui seal inimesi oleks.

Aga mine tea, vast määrisvad seal noored jääkarud, et nad olla oma südamed Heidelbergi kaotanud.

Veider vastolu: tänapäeva noor on ju muidu nii väga materialist, kes tundmusi üleolevalt pilkab, kes teoreetiseerides hingelisi momente segab otse nagu pesunaine pesu suures kolmjalas. Aga Heidelbergi romantika hirmus saksa väikekodanlik sentimentalism haarab teda samuti nagu „lenoveva“ lugu metsatagust talutüdrukut.

On päris saatustlik ja iseloomuline meie rahvale see saksa vesine halemeelsus. Ta imub kui rooste meisse. Ta tundub just kui osana meie verest juba ärkamispäevist saadik — sellest ajast, mil meie rahvalikkust (mitte rahvuslikku) „ärkanud poe-

siis võib tema selle kursuse juba 21-aastaselt lõpetada.

Kujutage siis omale ette 21- või ka 22-aastast õigusteadlast! Või ka mõne muu teaduskonna lõpetajat! Ta võib olla igati arenenud ja edasijõudnud noormees või neiu, aga et ta elus ilma igasuguste kogemusteta kohe oma hariduslikule seisule vastavale kohale pääseks, võib vaevalt loota. Vaatamata oma vast suurtelegi teadmistele peab ta alla andma vähema haridusega isikule, kel aga eluvilumust, kogemusi. Tahestahtmata tuleb leppida vähemapalgalise ja vähem soodsa kohaga, niikaua kui omandatud vastav elupraktika.

Aga miks siis mitte hakata koguma seda „elupraktikat“ juba üliõpilaspõlves? On ju üliõpilaspõlves ometi märksa kergem ja vähem ennastalandav seista mõnel väiksepalgalisel, kuid kogemusipakkuval kohal, kui siis, mil ülikooli haridus täielikult omandatud. Tõsi küll: kes tööd tahab teha, see seda ka ei häbene teha, olgu siis töö missugune tahes.

Aga enesetunne?! Ja need igavesed kõnelused ja kirjutamised haritlaste üleproduktsoonist, kõrgema haridusega isikute ülikõllu-

sest, kui keegi kuskil on vastu võtnud mõnetuhande margalise kuu-palgaga koha! Need hädaldused on vahest nii mõnelgi noorel inimesel riisunud püüde kõrgema hariduse poole ja on selle läbi vast nii mõnigi andekas noormees või tütarlaps jäänud keskpäraste koda, nikkude ritta, kuigi tema anded oleks lubanud kõrgemale areneda.

Nende ridade kirjutaja veendumus on: pole mingit hädaldamis-põhjust selles, et üle poole meie üliõpilastest peavad teenistuskohadel seisma. Las nad teenivad, sest leiba teenides õpivad nad ka raamatutarkuse kogumise kõval midagi tegema. Ja kui neil selle juures studiumi lõpetamine märksa pikemale venib, kui see vast loomulik oleks, siis ei saa selles näha veel mingit pahet ega hädaldamise-põhjust. Need majanduslikud kulud, mis ülemäärase aja eest ülikooli õppemaksu näol kanda tulevad, tasuvad end pärast kiiresti.

Peame ikka ja alati meeles pidama üht: kui kõneldakse haritlaste, eriti ülikooli haridusega isikute üleproduktsoonist, siis ei mõelda selle all mitte tööd teha oskajate ja tööga vilunud haritlaste üle-

produktsoonist. Kõne on ikkagi ainult kinnastatud käsi ülikoolist läbi käinud isikute üleproduktsoonist. Kes tööd teha oskab, kel vilumust, kes tööga harjunud, see ei saa ilmaski tunda mingisugust üleproduktsooni.

Sellepärast peab üliõpilane õppima tööd tegema, ka see üliõpilane, keda majanduslik seisukord selleks ei sunni, kes läbi saaks ilma leivateenistuse muremeta.

Näen aga juba lugeja kaasvõitleja näol peegelduvat küsimust: tahaks tööd teha, aga ei leia kohta. Vastus: töövõimalusi on rohkem kui arvatakse. Tarvis ainult head peale hakkamist.

Kas näeme üliõpilasi tegutemas autojuhtidena? Ainult üksikuid. Palju on neid, kes seisavad ärileti taga, kogudes kogemusi tulevaks ärijuhi-direktori tööks. Jälle ainult üksikud. Mispärast hoiavad üliõpilased eemale trükiasjandusest, raamatukõitmise tööstusest? Kas on parem kolletada kuskil kontori või kantsleivi viletsas õhus kui võtta kätte auto, laeva või traktori tüüriratas?

On selge: töövõimalusi üliõpi-

gade“ haridustöö läbi üsna otse kuulmatuse ni ka saksastati, eriti laulude tõlkimise ja koorilaulu kaudu.

Olen mitmed ja mitmed Badeni sakste külapidud „kaasa teinud“. Kui istud ja pigistad silmad kinni ja lased sõnad kõrvust tähelepanematult mööda, siis oled nagu oma küla pidul — samad viisid helisevad su ümber ja samasuguse vesise venitamisega lauldakse neid, nagu teeb seda meie küla Maali koos Jaanikese ilusa tenoriga. Nii tervelt ja rikkumatult importeeris seda saksa külarahvalikkust meile sisse meie ärkamisaja laulutegevus ja löi meie eesti (!) rahvalikkuse, mille keskel okkupatsioonipäevil saksa Mihklitel lõpmata kodune tunne võis olla.

Nii sümptaatsena, kui muidu tundub ärkamisaja elav hariduslik töö, ei saa ma kunagi lahti tublist kibedustundest, et meil see töö nii väga saksa suunas pidi sündima. Nüüd võib ungarlane, tuline hõimurõõme armastaja Bela Vikar „ema sü-

dame“ eesti rahvalikkuse üle ilutseda, aga sama ilutsemist võiks ta saksast läbi sõites üsna ehtsamalt edasi soendada lasta. (Toon selle märkuse sel puhul, et hiljuti siin viibiv ungarlane, hallpea Bela Vikar liigutavalt jutustas, kuidas tema eesti rahvaliku „Koidula“ „ema südame“ Ungari sisse viinud).

Nüüd nõuame rahvuslikku omapära meie loomingust. Vaevaline amet see töö, kui rahvalikkuski paar inimpõlve nii tublisti solgitud.

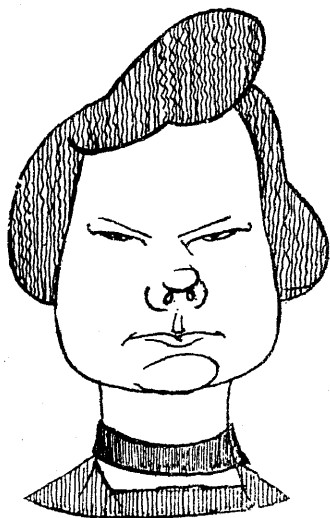
Üliõpilaskond ujub oma kommete ja lauluga ka üsna mehiselt ja mõtlematult Saksa vetes. Ürgab aga pealegi Rheini kallastest ja Baieri õllest. Et nüüd pea iga kolmas külapoiss on tudeng, äsja linna tulnud, emalt leivakott kaenlas, kõrgemat kultuuri tegema, siis on kujunenud asjaolud nii, et ta maal käies selle kultuuri esimese anni — laulud sinna kaasa viib ja külas haridust edendab. Külapoissid laulavad nüüd ka „akadeemilisel“, noobleimal korral kas või saksa-

keeles. Ja ikka ka „ich hab' mein Herz in Heidelberg verloren!...“

Aga mis manada nii pikalt. Jutustan mälestusi Heidelbergist, kuhu elu lükkas mind kolmeks aastaks. Ta meeldis, see Heidelberg, nagu meeldib ikka ilus pesakene, aga oma südant ma sinna küll ei kaotanud.

Taevakene, ilmas on väga palju ilusaid linnakesi, südamesse pugevaid elamusi, armsaid inimesi jne, kui ikka peaks südame kaotama alati, küll peaks neid südameid siis palju olema nagu kartulaid kois! Üksi Heidelbergis kuluks neid mitu — ümaritsevale loodusele, Rheini tütarlastele, eeskujulisele ülikooli raamatukogule, (milline mõnus seal saalis lugemiseks! Ei seal saa pätid armukadeduse lahinguid lüüa, nagu Tallinna linnaraamatukogu koridoris. Ja millise haledusena tundub Pariisi natsionaalbiblioteegi vana saal võrrelduna sellega Heidelbergis!). Aga kes tohiks südamega siis nii pil-

Möödunud tegavusaasta üliõpilaspärlamentlasi.

A. Akerman.
Kauaaegne naissaadik.

R. Palgi.
Tudengkonna neegrinna.

lavalt ümber käia! Võta seda elukest, aga südamega ole kokkuhoidlik! Ma ei tea, aga just võõrsil tunned, kuidas seda nii väga tahaks hoida kodumaa jaoks — ilusate mägede lainetuste keskelgi just kui rebib rinnus ja tunnetest jooksevad läbi kodu piltide read, aurused sood kas või mõningase puujäntrikuga.

Mis on Heidelberg? Väikelinn, pesakene katlas mägede vahel. Vaksalisse esimest korda sisse sõites jääb mulje, nagu sõidaks võrdlemisi musta kohta. Vabrikuid on vaksali läheduses mitu, ja majade seinad on nõrgised. Rongel läheb linnast välja ja läbi öö-päeva jooksul, kui õieti mäletan, 50 ümber (oli vist siis 48), ju see kivise rasvast suitsu annab palju (mõtlege, mis romantika seal on, kus nii pisikesest pesast sarnane arv rongel läbi kütab).

Linn on platsi järele vist poole väiksem Tartust, surutud Neckari kaldaile mägedest. Ei ole linnas vist kohta, kust ei jõuaks juba mõne 10 min. jooksul välja mägedesse. Nii ahtakene on linn, selle eest aga pikk. Elanikke on aga umbes 70.000, nii siis tublisti rohkem kui Tartus. Tartu oma pisikeste puumajakeste ja kapsaedadega tundub sellepärast vaiksena ja virilana Heidelbergi kõrval. Heidelberg on surutud, suurtest kivi-majadest linnakene, kus elu koon-

dunud kõik ühele tänavale — Hauptstrasse. See on, võta või jäta, nagu Tallinna Viru tänav, käänlev, samas stiilis ja vanuses ning suuruses ehitustega. Ainult trammi on oskanud saksad sealt läbi viia ja peaaegu kunagi ei tule allajäämisi ette nagu meil, kus avarused ja aegluses on harjutud käies seljataha vahtima.

Mujal ilmas kujutatakse ette, et Heidelberg aina kihab üliõpilasist ja et see täidab linna muret elurõõmuga ja sellele vastava romantikaga. Puhas eksitus, või arvamine, mis tõsi ainult osalt. Minu aeg (1920—1923) oli seal ümarikult 2800 üliõpilast. 70.000 elaniku kohta on see tublisti vähem, kui meil Tartus 50.000 elaniku kohta ligemale 5000 üliõpilast. Vabrik, äri, trammi müürin, harva mõne üliõpilase mütsikene sekka, see on Heidelberg tõeliselt — hall argipäev, pisikeste äraelamise alaliste rühkeldamistega!

Ilmastiku targad ütlevad, et sadude rohkuse järele seista Heidelberg Saksas vist teisel kohal. Oi hirmus, kui palju seal sajab, pilvitab, aurune on! Kui siis aga päikene tuleb, siis on ilu ja rõõmu lõpmatuseni.

* * *

Kes tunneb vanade stiilide ilu, sellele kõnelevad Heidelbergi vanad ehitised palju. Kirikud vanas gooti stiilis, elumajad paljud 17 s. barokis, mõned veel vanemas renessansis.

Ühtlus on aga kadunud, sest moodne ehitus on igalpool vahele fikkinud, eriti on palju maju 80-est aastatest, mil kunstitu realistlik aeg lõi kõige vaimuvaesemaid ehitisi, nagu on muuseas suur osa Berliini ehitistest.

Vanamoelise veetlevuse linna üldpildile annavad kitsad väänlevad kõrvaltänavad — dass'e'd. Roni seal nagu urkaid mööda. Kohati pole need tänavad puhtadki — prügi ei ole, aga lehkavad millegi järele natukene. Just ennelõunati. Olgu talv või suvi, saksa naised tuulutavad järjekindlalt oma tube. Ja klopivad alati madratsid ja padjad läbi. Madratsid on siis ripakile akendel ja kõndides tunned mitmesuguseid lõhnu — on ju igal korteril oma lõhn. Sibula ja lihapoodide avatud ukсед täiendavad seda.

Saks on väliselt väga puhtusearmastaja. Toad tuulutatud ja puhastatud, ei jäta ta tänavat vaeslapsiks. Ta pühib ja hõõrub neid harjaga, valab vett ja nühbib. Vaata, et seepi ka ei tarvita! Seda viimast ma küll ei usu, sest saks on väga kokkuhoidlik. Aga tänavaga puhtuse eest hoolitsemise iseloomustamiseks oleks see seal mõistetav.

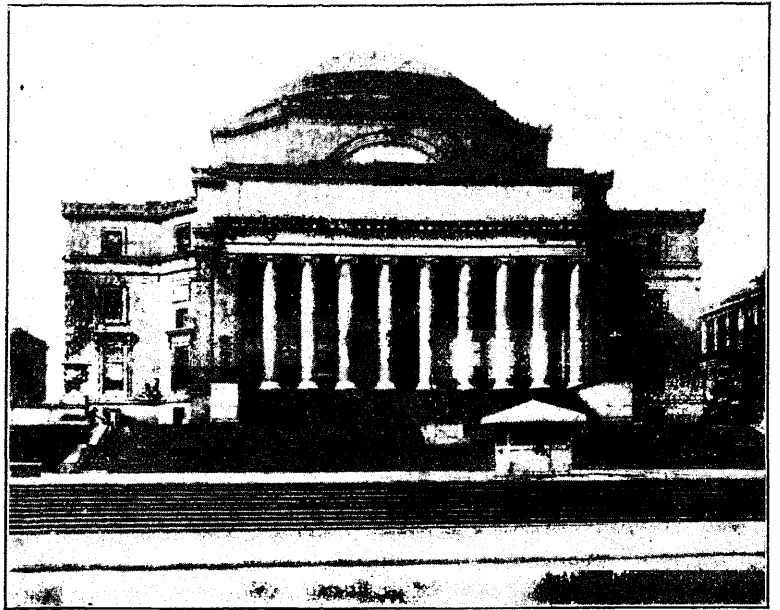
Muidu on vanas linnas seal nii mõnigi asi vananenud rämpase iseloomuga. Turul seisab vana-vana kirik, mille seinte kaarte vahel leiame rea pisikesi paest putkakesi, kus võib

Pilte Uuest Ilmast.

Viimasel ajal on meil huvi pöördunud üsna aktiivselt ameerikaliku poole, eriti rohkelt on käsitletud amerika üliõpilaselu. Sellest on kirjutatud „Postimees“ ja sellest on refereeritud — korduvalt.

Selle huvile püüab Üliõpilaslehtki kaasa aidata, tuues pilte Ameerika ülikooli ehitistest. Ruumipuudusel peab käes olevast nrist välja jääma Ameerika ülikoolide arhitektuurse külge käsitlev kirjutis ühes selgitavate piltidega. Käesolevas nris ilmuvad ongi osa nesit.)

Columbia Ülikooli peahoone.

saabast paigata, igasugust asjakest osta, vana asja müüa. Aga see sobib stiililt, koduselt meeldivgi.

Linna servad on midagi aialinna taolised — lõpmata puhtad peenete moodsate ehitistega. Vanast linnast üle Neckari vaadeldes on mäe külge üle külvatud samasuguste peenete majadega, mis kevadel kui muinasjutu lossid upuvad igavärvilisesse lilledesse, mis traati mööda maja hargneni kasvavad. Ja kõrgemal puie vahel lookleb „Philosophenweg“, kus armastajad käivad jalutades unistamas. Need mäed oma õredate metsadega on ilusaks vaatetorniks linnale, eriti õhtul, kui linn põleb tuhat-silmilises tuledes. Aga vanalinna pool olevad mäed ületavad need. Siin on kõrge Königsstuhl, kuhu hammasrataaline rong inimesi üles firib. Talvel seal sinetab lumi ja raske on kujutada ilusamat pilti, kui õsine vaade alla tulesvilkuvale linnale. Kui piskesed on majad siis, kui vaadelda sealt ülevalt. Kirikute tornid tunduvad sühhapikkustena.

Linn peab oma uhkuseks lossi varemeid ja parki. Sakslane on juba niisugune, et ta demokraadina ka ei suuda end ilma losside romantikata ette kujutada. Ta nühib seda sulle nina alla igal võimalusel. Nagu Worms otsekui lõhnab Lutherusest

(sambad, tahvlid, pildid igal pool), nii näitab ja kõneleb Heidelberg sellest lossist otse tüütuseni. Ja tuletab meele oma paksu Liselottet, kes seal lossist Versaillesse abiellus. Kõik saksad käivad usinal seal pargis ja imetlevad härras romantilises meeleolus, et kuidas see kord ikka oli, kui valitsejad siin veel elasid.

Goethe on siin jalutanud ja selleks seisab seal nüüd sammas andmetega, kunas Goethe siin just oli.

Keldris on määratu vaat, kus valitseja õlletagavarad seisid: mahutas ligi 250.000 liitrit. Selle vaadi juures limpsatakse mõnusalts keelt, et küll andis ikka võtta. Siis on seal määratu suitsend köök, kus lossi rahvale tervete härgade viisi liha küpsetati. Veel praegu tunneks nagu kärsa lõhna. Pargis lõpmatu puhtus ja ilu. Õhtul armastajad pinkidel kaelapidi koos kudrutamas. Üsna nii nagu igalpool, kus ilus on, vaikne ja pink käepärast.

Linn on muinasjutuliselt võluv kevadel. Ta nagu upub siis õite merre. Õhk on uimastuseni magus.

Talvel on aga lõpmatuseni vihmane, nagu meil oktoober ja november. Külma ja lund ei saa peaaegu nähagi. Külmi niiskus poeb kontidesse ja siis ei taha seal olla.

Üliõpilased, ja ma mõistan, et need kord heaks elemendiks olid teatud vabaelu romantika loomiseks. Siis kui neid vähe oli ja kui ta oma haridusega otse kui kuulmatu imetegu erines harilikust rahva massist. Siis, kui ta oli privilegeeritud ja ei kuulunud hariliku sureliku seaduste alla ainult sellepärast, et oli üliõpilane — inimene, kes sügavamaid tarkusi uurib. Arusaadav, et selle noorte ülepurskava elujõuga klassi juures kujunesid traditsioonid, vallatuseni veidrads kombid, mürglid ja teab mis kõik, mille ees rahvas suu ammuli aukartuses imetles. Ka tehtud rumalusi imetleti. Rahvas on juba nii, et karjapoisile andestatakse rumalused sellepärast, et need rumalusest tehtud, ja tudengile sellepärast, et rumalused on suurest tarkusest tehtud. Kõige uuemal ajal onesile tulnud veel rahvasaadikute seisus, kes ka tohivad rumalusi teha.

Heidelbergis kui pesakeses võis üliõpilaskond minevikus tõesti väga suurt osa etendada. Ülikool oli ju vana ja väga kuulus. Linna valgufi kokku igalt poolt. Ja me teame kultuurajaloost väga hästi, mis kolme nelja aastasaja eest poisimeestest üliõpilaste ja noorte vaimulikkude (labbe' de jne. nimede all) karjad väikelinnades tähendasid Linnad elasid nendest ja nende tujukatest mõlludest

jastel on, neid peaks aga vähem valima. Rohkem pealehakkamist!

Viletsad on aga nende üliõpilaste päevad, kes töövõimalusi kasutamata jättes asuvad elama laenu varal — ja juba teisel-kolmandal semestril. Ei taha siin pikemalt puudutada kergel käel laenamise küsimust, eeldades, et see meie üliõpilaskonnas üksiknähtustega piirdub, tahtsin võtta asja laiemalt ja konstateerida jällegi tõsiasja: laenu varal studiumi lõpetamine pole meie päevil enam kujuteldav. Ja nimelt seesuguse laenu varal, mida annavad praegu pangad 14⁰/₀-ga, mida ka sagedasti „õppelaenuks“ nimetatakse. See ei ole õppelaen, see on harilik ärimeeste vekslilaen. Õppelaen on kahtlemata produktiivne, umbes nagu põllumeestele praegu antav maa-paranduse laen, kuid sellele vastavalt ei tohiks ka õppelaenu protsent tõusta mitte üle 7. Õppelaen

tasub end, aga ta tasub aegamööda.

Et praeguse pangaprotsendi ja teenistustasu juures kuigi palju laenule ehitada ei või, selleks näide. Ütleme, et õigusteaduse üliõpilane teeb õppimise lõpuleviimiseks 200.000 mk. laenu. Selle laenu protsendisumma on aastas (14⁰/₀) 28.000 mk. Keskmine ülikoolilõpetaja kuupalk on 8–9000 mk. Järelikult tuleb noorel haritlasel maksa umbes kolme kuu palk aastas laenu protsentideks. Kust tulevad siis need summad, millega laenu tasuma hakata?

Laenu tegemise hingeelu on üliõpilastesse tunginud neilt vanult aegadelt, kus veel igat ülikooli lõpetajat oli ootamas kõrgepalgaline teenistuskoh, nõnda et mõnesajavõi ka -tuhande rublalise laenu võis tasuda üsna kerge vaevaga.

Aga meie ei tohi õppelaenu eitada siiski lõpuliikult. Teame, et kujuneb tihti seisukordi, kus üliõpilane just studiumi lõpeta-

mise eel raskustesse satub, kus nooremagi üliõpilase elus olukord tekkida võib, millest laen väga kergelt ja otstarbekohaselt aitaks üle. Sellisteks juhtudeks peab tagavaras olema väljapääsu võimalus. Ja see oleks odavaprotsendiline pikaajaline õppelaen.

Rõõmustaval viisil leidsime Üliõpilaskonna Edustuste valimistel pea kõigi rühmituste programmis kõneldavat õppelaenu fondist. Kui õppelaenu fondi küsimus tõesti energiliselt käsile võetaks, siis võib loota, et temast juba lähemas tulevikus kasu tuleb.

* * *

Olen katsunud üliõpilaste majandusliku seisukorra küsimust ühest ning teisest küljest käsitleda. Tarvilik oleks, et sama küsimuse kohta rohkem sõna võetaks, eriti vanemate üliõpilaste ja ka vilistlaste poolt. Asi on seda ometi väärt.

— Oskar Mänd.

Nüüd on ajad demokratiseerunud. Iga inimene on mees omaette. Vähe-malt seaduse tähe ees ei ole üks enam härra kui teine. Ja tudeng, see on igapäevane asi. Nüüd tudeerib rahvas, mitte seisukorra poolt valitud element. Rahvas elab realiteedis ja ei tee romantikat enesele. Ja kui meie romantikat ihkame, siis peame mineviku üle ilutsema.

Ülikooli vana ja väikene hoonekene asub Ludvigu platsi ääres. Kui ei teaks, ei mõistaks seda hoonet ülikooli omaks pidada. Plats on pisikene, intiimikene.

Sellel platsil sõeluvad üliõpilased. Et linnas palju korporatsioone, siis on suvel päikesepaistelisel päeval see plats kui suur kirjude lindude puur. Aga siingi on mittekorporandid suures enamuses ja nii ei näe üliõpilast linnas eriti tooni andmas. Ei paista silma.

Suurel osal korporatsioonest puuduvad oma korterid. Nad käivad oma istumisi pidamas kõrtsides, pannes kinni saali oma jaoks üheks kindlaks õhtuks nädalas.

Üheks sarnaseks kõrtsiks osutus vana „Zum weissen Bock“, asutatud 17. sajandi keskel. Vana pisikene hotellikene on see, pimedavõitu avara

saaliga, nugaedega näritud ja nimetäh-tedega täidetud linadega katmatute laudadega. Peamiselt üliõpilased elavad seal ülemistes tubades. Saal on kui ajalooline muuseum täis mälestusi minevikus lõbutsenud üliõpilaste elust.

Seal ripuvad vapid ja rapiirid sein-tel ja konventide värvimütsid. Ning lõpmatu arv pisikesi näopildikesi üliõpilasi, kindlasti alates sellest ajast, kus päevapildistamine üles leiti. Nii viletsakesed on kõige vanemad neist pildidest. Kogu asi on natukene labase-võitu ja tuletab minule sarnast maitset meelde, nagu on lihtrahva pildiseinad kummuti juures, kus ei puudu ka paberist lilled.

Korterikriis kujundas asja nii, et elasin selles „Valges Sikus“ terveni kolm semestrit. Et olin alaline oma inimene, sõin õhtust kõrtsisaalis ka siis, kui korbid pidasid oma kneipe-sid. Sain nende olenguid näha siis küll ja küll.

Pres'is istub ühe laua otsa, older-man teise. Juuakse peamiselt ainult õlut. Sakslane Lõuna-Saksas ei kannagi, tühjake, neid kõvemaidsi asju, mis meil põhjas üsna kontimööda ja südame suureks ja lustiliseks teeb.

Õlut juuakse ka mõõdukalt. Igal on ees oma kann. Saksad kannatasid siis tugevat majanduslikku pigistamist. Kas sellepärast, võibolla, olid nad nii kokkuhoidlikult. Mõned imesid kogu õhtu ühe kannu juures. Aga auru alla jäid peagi ja ürgasid laulda. Haasimine on tublisti kombeks. Re-based „teenivad“ laua juures vanemaid võrdlemisi väga vähe.

„Und die schöne Kellnerin, hat den rosa, rosa Mund . . .“ see kõlab väga palju Me püüame mõista, miks see laul nii moes ja miks kellnerin-nale nii südamliselt lauldakse.

Kellnerinna on kneipedel väga tähts-is tegur. Ta on kuidagi oma-inimene seal. Ta ei ole lihtsalt teenija, vaid sõbranna, kes kogu hingega oma „po'sude“ eest hoolitseb. Ja poisud hoiavad teda. Ta elab südamega kõik konvendi mured ja rõõmud kaasa. Tema pannakse õhtuks värvid pähe ja palet rinnale. Tema teenib. Tema joob ka kaasa, istub vahel mõne põl-velgi. Sambakese taga suudlebki, kui oled hea poiss. Ja kui oled õige hea, siis võib ta olla su vastu õrn-nemgi — wie die Lust und Laune. Väljaspool kneipesid vabal ajal käi-akse temaga ringi ikka nagu sõbran-

naga — kohvikutes ja mujal. Ta on tükk seda ilusat tudengipäevade mälestuste päikesepaistet, mis jääb paljudele südamesse.

Seda joont saksa üliõpilaste juures armastasin ma. Minule tuli meie poiste jõhkruks neis asjus meelde. Meil on just kui hirm poistel, et midu ei peeta vahest härrakski, kui ei ole kellnerinnade vastu võimalikult robust. Ah Jaanid ja Juhanid, mõtlesin, karjamaalt ruttu rubides targa raamatu juure ei suuda ju kergesti kedagi vaimliselt härraks teha. Peab siis kubja jooni pidama.

Nagu lõunapool ikka, nii on ka Heidelbergis talvel toad külmad. Ei kõeta, pole ahjusidki paljudes tubades. Tuba on soe niikaua, kui raudahjukene susiseb. Hommiku aga on sama külm nagu õues, sest kahekordseid ahjusid ka pole.

See kodus õppida ei lase. Suur osa üliõpilasi loevad, kirjutavad, uurivad ja puurivad oma tarkusi kohvikutes ja kõrtsides. Läheb oma „Stammlokali“, võtab kohvi või kannu õlut ette ja istub ja töötab tundide

viisi. Päeval on publikut vähe, kes eksitaks.

Kohvik ja kõrts on Heidelbergis üldse väga moes. Ammu see arenemisaste läbi, kus, nagu meil, kohvikus istumine ja pealegi seal midagi tegemine, on suureks kõneaineks kõlbluse ja jumal teab mille hädaohu nimel. Tartus on umbes 40 alkohooliga joogikohta ja kisa palju. Heidelbergis oli neid kindlasti üle 200 ja ei kisanud keegi. Turiste käib aasta jooksul mitu korda rohkem läbi, kui linnas elanikke. Kus need peaks olema ja mida tegema, kui poleks neid asuisti.

Perekonnad ka ei püsi seal õhtuti kodus. Võileivad kotiga kaasa, lapsed näpuoisa ja imejad lapsed vanoriga kaasa, nii minnakse kõrtsi, pannakse end ankrule, lapsevanker laua kõrval, ja siis istutakse. Vanamehel, naisel, lastel, kõigil õllekannud ees.

Heidelbergi Verneriks on „Ca-Fa-Sö“. Kena kohvik, kus käib palju kenu preiliseid ja härrasid, kes ei taha alati õlle auru keskel veetida. Süda kisub sinna, ei ole ta minule palju

võõram kui Verner. Kõik oma paljud kirjutused kirjutasin enamasti seal.

Üliõpilane käib niisuguses kohas harva. Nendel on oma toimingud mujal.

Eriiline tähtis asi neil on mensuur, Vist „zum Hirsch“, või kuidas selle lokaali nimi oli, kus neid peetakse iga laupäeva hommikul kell 6. 4-5 paari lõhuvad siis oma näod läbi ja asi on tehtud. Saksa poisid on selles asjas otse kui küsimismärgid. Nad ei ihka, et teist lüüa, vaid tahavad ise lõõdud olla. Ei ole nagu täis meeski see, kelle nägu poleks mitte lõhki peksetud. See „Schmiss“ peab näol tingimata olema.

Poisid on nende toimingute juures väga tähtsad nagu agurmannid. Võideldes peab sirge olema, lonti langevine tähendab ka eksimist.

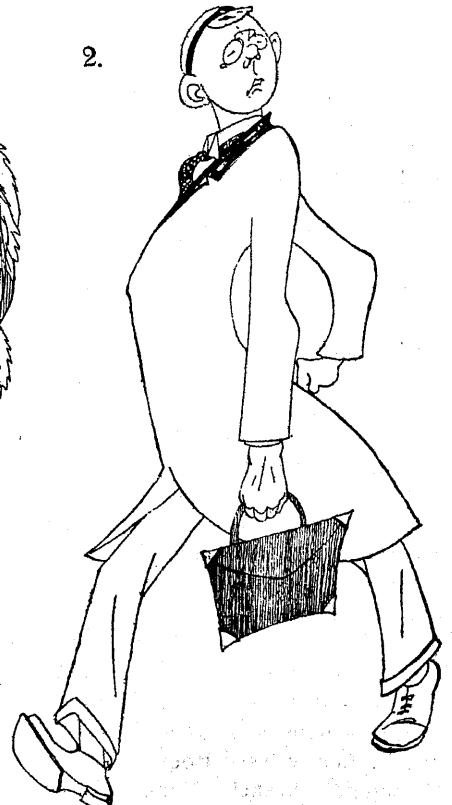
Ülal lae all on aknad, kust ka publik võib kaasavaadata. Seal on siis poolte südamearmusid, kes vaatavad põnevusega, kuidas tema „printsil“ läheb. „O du mein armes Kind“ kahjatsetakse ju aetakse muud pudi juttu. Lõhutud pää kaetakse musta pigimütisiga, nagu õmmeldakse kinni ja mees

Akademiline pere.

1.

2.

SELL ja Poola Üliõpilaskond.

Meie seisukoht on ju kindel ja selge.

Põhimõtteline kavakindlus ja praktiline töö üliõpilastegevuses.

Soome Üliõpilaskond on ettepaneku teinud, et eeloleval Soome-Eesti-Läti-Leedu Üliõpilaskonna Keskbüroo (SELL) istungil Riias uuesti üles tõstataks küsimus, kuidas Poola Üliõpilaskonda Keskbüroo koostöökä lähemalt kaasa tõmmata.

See ettepanek on seda rõõmutavam, et ta kokku langeb meie seniste püüetega, mis kahjuks veel mitte pole teostunud. Kui meelde tuletada, siis oli lugu nõnda, et Eesti Üliõpilaskonna poolt välja läinud algatus — luua Balti üliõpilaskondade liitu — nägi ette ka Poola osavõttu. Meie poolt saadeti 1923. a. kutsed esimeseks kongressiks kõigile 5-le üliõpilaskonnale — Soomele, Eestile, Lätile, Leedule ja Poolale. Kuid nagu me jälle kord näeme „Üliõpilaslehe“ Poola erinumbrist, oli Poola Üliõpilaskond 1923. a. oma ülema-

liste kongressidega ja suurejooneliste sisemiste korraldustöödega niivõrt seotud, et osavõtt keskbüroost kujunes tookord tegelikult võimatuks ja Poola Üliõpilaskond sai alles hiljem avaldada oma valmisoleku selleks.

Teisest küljest omab koostöö Poola Üliõpilaskonnaga meie seisukohalt ka sisuliselt suure tähtsuse ja toob enesega kaasa nii palju meie üliõpilaskonnale elulise tähtsusega ülesandeid, et see koostöö viimaks ometi teostuma peab. Nendele praktilistele ülesannetele on korduvalt tähelepanu juhitud, nõnda et kordamine on siin ülearune.

Seda võõrastavamana tunduvad nüüd hääled, mis viimasel ajal meie üliõpilaskonnas kuulda-vale tulnud. Keegi olevat käinud kusagil maad kuulamas. Sää-

olevat asutud mingile seisukohale, ja meil tulevat siis tasapisi samale seisukohale asuda...

No see on alles mehisus ja iseseisvus!

Kui seisukohta ei ole, siis tuleb selgus muretseda ja kindel seisukoht võtta. Kui aga seisukohad olemas, siis ei saa ju neid vahetada ja muuta ilma kaaluva põhjuse ta. Niisugust tegutsemist ei võtaks siis keegi tõsiselt.

Millest tingitud need kuulda-vale tulnud hääled?

Nähtavasti seisukorra eksihindamisest ja Keskbüroo aluste ning eesmärkide mittetundmisest.

Praegu on koostöö Poola Üliõpilaskonnaga Keskbüroos võimalikum kui kunagi varem. Keskbüroo on oma taguvõimsust näidanud. (Kuigi vast meil parem oleks olnud Poola Üliõpilas-

kõnnib siis kangelasena ringi. Minu arusaamise järele on see „Schmissi“ ihkamine üks sarnaseid totrusi, mida ainult üliõpilane võib hinnata. Aga ilm kubiseb ju rumalusist, miks siis seda mõnusem ei võiks olla.

Esimest maid pühitetakse üliõpilaskonna poolt tõrvikute rongikäiguga, mis iluliselt üleva pildi annab. Korpide presiidiumid on siis rüütli-aegseis riideis — sulgkübarais, õlgmantleis ja säärtsaapais kõrgete põlv-lappidega. Rongikäik lõpeb lossi pargis, kus tõrvikud ära põletatakse. See sündmus ajab terve linna jalule, nagu meil Tartuski. . .

Erilisi üliõpilaste naljasid võib veel mõndagi tänavail näha. Üks on üliõpilase uude korteri kolimine. Seda ei tee ta üksinda vaikselt, vaid sõbrad aitavad. Koliija istub väikesel vankril, sarnasel, nagu meil turunaistel on porgandite ja kaalikate vedamiseks turul. Kaks rebast veavad seda van-

krit. Taga anereas kõnnivad sõbrad ja kannavad sõbra asju. Ühel on ülestõstetud kepi otsas saabas, teisel teine saabas, kolmandal ülikond, neljandal teekann priimusega, viiendal sukad, kuuendal kimp raamatuid jne. jne. Nii see rong liigub ja publik vaatleb heameelel.

Samaviisi viiakse sõpru tihti ka vaksali, ainult siis on seotud pakid ja vankri ette on rebaste vahele rakendatud ka koer sikutama.

Kord oli mingisugune joomapidu. Määratu veoauto oli õllevaate fais laotud, ja vaatide otsas maailma vatt üliõpilasi. Taga jalakäijaina tubli kompanii järel. Ees aga sikutas nõõrist koer ja rebased. Muidugi oli see pildiks, sest auto liikus aeglaselt ikka oma masina abil.

Istusin „Valgesiku“ kõrtsisaalis. Üks konvent pidas paljude aastate juubelit. Eelõhtu oli ja ettevalmistusi tehki. Nurgas istusid kaks sissesõit-

nut vanahärrat. Olid vilistlased ja nähtavasti üheaegsed, sest meestel näis sõprus ja kokkusaamise rõõm suur olema.

Istusid, värvid peas, ja olid ülevas meeleolus, et jälle „vanas armsas Heidelbergis“ ilusaid nooruse aegu meele tuletada. Ühe jutust sain aru, et oli arstiks Ida-Preisist ja et ta kaua polnud enam Heidelbergi saanud. „O die schöne Jugendzeit“, ilutseti ja anti konjakile tublisti pihta. „Et oleme veel noored ja rõõmsad, et mürgeldame nüüd vabaduses, eemal perekondadest!“ nii oli vanameeste jutt ja meeleolu.

Mõllesin, et vaadake, vaadake, kas hommiku ei õhi neljakäpukile selle nooruse ilude meele tuletamise pärast ja nii vaesekestel läkski, sest hommikul leiti üks neist magamas klosefist tubli „friedrichiga“.

Nii on elu üliõpilastel Heidelbergis. Ei midagi erilist. Hall töö väikeste

kõrvalnaljakestega. Ja need viimased ei tundu enam sobima uude ellu. Neid tehakse, sest et enne on nii tehtud. Ei nad vist valmista rõõmu suurt tegijailegi.

Ei tartlasel o e seal „siivenemi-seks“ midagi võtta. Meil ollakse kõiges intensiivsemgi.

Saksa üliõpilane on läbi elanud varem selle protsessi, mis meil siindis viimaseil aastal: et üliõpilases ei nähta palju midagi rohkem kui harilist koolipoissi. Ta tohib ainult vabalt meeste naljasid läbielada, ilma et koolipapa võiks sentimeetriga su voorustemõõtu võtta.

Heidelbergiski kõiguvad vanad kombad. Uus inimene nõuab uusi eluvorme.

Muidu on üliõpilaskond seal keskmiselt õige noor, ja missugust ilmet suudavad nad seltskonnas vaimliselt anda. Mitte suurt midagi, nagu näeme Tartuski üliõpilaste enamiku vaimliselt veel üsna kujunematuna ja teadmistes päris piiratuna.

Milline paralleel: Heidelbergis oli juft ühe üliõpilasega Schopenhauerist. Ta ütles, ei olevat lugenud, Schopenhauerit ja Kanti lugevat väljamaalased.

Tartus oli hiljuti ka ühe üliõpilasega juft Schopenhauerist. See polnud viimase nimegi kuulnud, sest ta sõnas päris naapoisiliselt: ei ole tema jutte lugenud!

Aga usun, et kindlasti laulab: „ich hab' mein Herz in Heidelberg verloren...“

*

„Ein Rheinisches Mädchen beim Rheinischen Wein, das muss ja ein

Himmel auf Erden sein...“ Kui Heidelbergi jõudsin, siis mängiti seda igas kohvikus ja kõrtsis ning rahvas laulis kaasa. Seda viisi kuuldes tuleb Heidelberg nagu peegli peal silmade ette: kõik ta tänavad ja loodus ja läbielamised.

Heidelbergist Rheini kaldale saab rongiga umbes 25 minutiga. Ju siis Heidelbergiski on Rheini tütarlapsed. Mustajuukselised rohkem, heasüdamlikud, emakirelised ja perenaiselised, tublisti masajalsed on nad. Hoosad lõpmatuseni, aga maitse oma välimuse asjus provintsiliselt kehv. Frisuuriga (siis olid seal veel pikad juuksed ülekaalus) ei mõista nad midagi muud peale hakata, kui keeravad sõlme kuklaotsa, all kaela peal lipendavad lühemad juuksed. Sasis on nagu liialt need pead.

Riietuses andis tunda seesama maitsetus ja lohakus. Kuidagi sarakil oli see kõik. Ripendas ja ei istunud kehal.

Mis mind otse üllatas, oli, et hirmus paljuil daamest tänaval jalutades aluskuued pealmise alt välja paistsid, või kuidas nemad ise ütlevad: der Unterrock guckte heraus. Seal on üks „Anlage,“ kus istuda võib ja kus publik paksult jalutab. Istusin kord tublisti üle tunni ja lugesin ajaviiduks mitmel mõõdaminejal aluskuub oma pitsidega „guckt heraus.“ Ja sain kas 103 või 105, ei mäleta enam. Meie tütarlaste ja daamide juures võib seda kogemata vahest nädalas korra silmata. Meil on sarnane asi õnnetus, seal aga mitte midagi. Mood oli pealmise kleidi tublisti lühemaks dikteeri-

nud, ja aluskleidid olid vist varemast ajast. Ja armas Rheini tütarlaps, aluskleiti on armas võtta ja vaadata, ise ta ikka paista ei tohiks. Aga „was geht das dich an,“ vist nii mõtleb „rheinisches Mädchen“ ja jalutab edasi.

Rheini naistel on kõige selle peale vaatamata siiski charmi küllalt. Soojad ja magusad on nende olek ja pilgud. Aga mis siin luuletada, kus siis naine nii ei tundu.

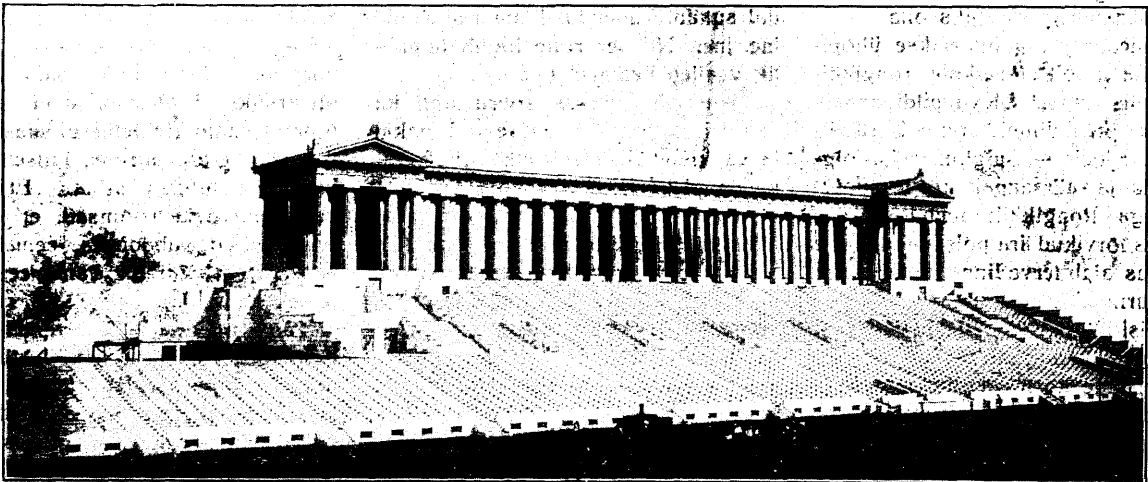
Läbikäimine nendega on üliõpilastel raskendatud. Perenaised ei luba naiskõlalis vastu võtta. Ja naised ei julge ka siis tulla. Selle eest kihavad õhtuti metsad ja mäed, ja ju seal siis tõesti on „Himmel auf Erden.“ Aga hiljem tõmbab süda ikkagi kodumaa poole.

*

Vaimline elu? Aga kes küsib selle järele, kui südant kaotatakse. Vaimline elu nagu ikka väikelinnas. Vaimline inimene leiab igalpool koha sise-miseks kujunemiseks. Seltskond väikelinnas põeb aga alati mingisugust piiratud silmaringi tõbe. Heidelbergis stub ta õige umbseis ja viletsais kindodes, kus mõnes veel mehaanilised muusika kapid mängivad. Messil käiakse karuselliga õhtuait söitmas ja türkklane klipsetab samuti vahvleid, nagu meilgi varem.

Aga kui mõilen, kui õhk otse magus on õite merest, siis jätaks tudengid nende tuhmunud romantika juurde ja kõnniks mägedesse, et imetleda tuhandeils tuledes vilkuvat linnakest, millel nii kuulus teaduslik minevik — ja ka olevik.

R. K.-P.

Chicago munitsipaal spordistaadion.

Möödunud tegevusaasta üliõpilaspametlasi.

Ed. Roos.

Tudengkonna neegripoiss.

O. Reintalu.

Toimkondade vaheline meesterahvas.

E. Kull.

Seitungitelaua ülem.

konnaga kõnelda, kui töö viil veelgi suurem oleks olnud...)

Poola Üliõpilaskond on oma huvi Keskbüroo tööks osutanud. Ja mis puutub riiklikkusesse suhetesse, siis on Poola-Leedu vahekorras lahenduseks väljavaated järjest paranemas. Königsbergi konverents oli kahtlemata suur samm edasi. Niipea kui esimesed majanduslikud sidemed loodud, väheneb ka pinevus nende kahe riigi vahel. Mis on siis loomulikum kui see, et akadeemiline noorsugu juba varem kaugemale ette näeks.

Mis puutub Keskbüroosse, siis on olnud ju kõik tema eesmärkidest ja korraldusalustest. Ta on ellu kutsutud ainult sisemiseks üliõpilaskondade vaheliseks akadeemiliseks tööks, eemal igasugusest politikast ja aktsioonidest väljaspoole. Keskbüroo korralduse (põhiseaduse) aluseks on see, et ta on vabatahtlik ja kogu tegevus sünnib ühel häälel, s.o. teostada saab ainult seda,

mida kõik liikmed pooldavad. Keskbüroo ei pane oma liigete pääle mingeid kohustusi, mida need ise hääks ei kiida. See maksab ka Keskbüroo korralduse ning selle muutmise kohta. Kui ükski liige mingi ettepaneku vastu on, siis langeb selle teostamine *ipso jure* ära, kas hoopis, või seni kui kokkuleppele pole jõutud. Keskbüroo ülesandeid aga iseloomustab see, et nad piirduvad ainult praktilise üliõpilastegevuse küsimustega, on ainult liigete omavahelised ja neist on kaugel igasugused politika või võimu taotlused.

Kui üks liikmeist on Poola vastuvõtu vastu, siis nihkub küsimuse lahendus loomulikult edasi, kuni sõbraliku koostöö sobitus korda läinud. Ja just seda viimast peaksime meie käesolevas küsimuses püüdma, aga mitte päält vaatama, või mis veel võõrastavam — kõnelema hakkama meie vastuseisemisest!

Leedu Üliõpilaskond teab, et

meie Poola osavõttu ikka oleme soovinud ja ka praegu pooldame. Sellegipärast sobib meie koostöö Leedu Üliõpilaskonnaga väga hästi. Sest meie seisukoht on olnud avalik, motiveeritult õige ja kooskõlas Keskbüroo ülesannetega.

Samuti on meil kõige paremad koostöö võimalused Poola Üliõpilaskonnaga, nii vahetumalt kui ka CIE-s. Kui me aga siin miskilt teiselt seisukohalt hakkaksime kõnelema, siis tähendaks see nende koostöö sidemete kaalule panemist, mis oleks ju kõik, aga mitte võit ja kasu meie üliõpilastegevusele.

Kui Keskbüroo senistele praktilise koostöö alustele jääb, siis on Poola Üliõpilaskonna juurdetulek ainult tervitatav. Keskbüroo tegevus laieneb ja läheb elavamaks, me võidame juurde laiema silmaringi üliõpilastegevuses ja palju rikkalikke kogemusi ning ainelisi võimalusi. Samuti on siis kindel, et ka meie oma

praktilises üliõpilastegevuses (eriti Keskbüroo) enam nii unised ja muretud olla ei saa. Ka oleks põhjendamata arvata, et Poola Üliõpilaskond mingi domineeriva osa oma kätte kisuks. Keskbüroo praeguse korralduse juures pole see võimalik. Kui ta aga prak-

tilises tegevuses erksam ja kogenum on, siis oleks seesugusest võistlusest teiste ergutamiseks ainult kasu. Või nihkub Keskbüroo alaline asukoht Poola juurdetulekuga Riiga? Praeguse konjunkturi juures mitte. Ja üldse nihkub ta sinna ainult

siis, kui meil teda teguvõimsalt arendada ei saada.

Nii siis, tublid kaasvõitlejad, üliõpilastegevuses viib meid edasi ikkagi ainult põhimõtteline kindlajoonelikkus ja kavakindla praktilise töö vili.

25. V 28.

Hugo V. Kukke.

Dünamis I.

Mõtteid võitlevast vabariigist.

Nii teretunud kui ongi selle albumi soov puhastada selvat õhku, avada uusi perspektiive ja muud niisugust, eestkätt muidugi ka avaldada värskest, aktiivsust ja kartmatust asju niisuguses valgustuses näidata, nagu neid nähakse, hoolimata sellest on Dünamisel siiski puudusi, mis varjavad neid tema väärtusi. Kõnelen ainult Anni kirjutustest, sest muude kohta pole mul pretensioone.

Ainuüksi Anni artiklite vastu ei tarvitse olla armuline, nagu ka tema pole olnud armuline. Kuid sellegi juures ei maksa vist last pesuveega välja visata ja tervet mõtterikast, teravat poleemilist arutlust lausa sündsusetuseks tembeldada (otse lapsupidi, ta pole nõder virisemine ka mitte lapselik, mõistmatu jaburdamine nagu seda selleks on tahetud tembeldada, vaid teadusliku bagaažiga isiklik ilmavaade, küllalt läbimõeldud seisukohtadega).

Kuid ilmavaade on niisugune asi, mis harilikult on isiklik kõige sügavamas mõttes. Selles tulevad siis nähtavale igasugused isiklikud jooned, ja tühtipeale pörkume just nende omapäraste joonekeste vastu palju teravamalt kui olulisema sisu vastu.

Teatud kergesti haavuvus, ennast maksmapanemise tung ja haruldane vihasus tihti võrdlemisi vähe erinevate mõteteaaslastegi vastu on see, mis nimetatud autori kirjutusi vähestele vastuvõtelaikaks teevad.

Agaga on ka täiesti õieti tähendatud nim. autori afforistliku siia-sinna libisevusele, ilma keskendumiseta, enesele vastu rääkivusele. Lõpuks ka teatud ühekülgusele, mis avaldub selles, et tüht-intelligentsile olulist huvi tehakse üldiseks ilmavaatamiseks maksimiks tervele rahvale peagu. Kui aga viimast (s. o. tervet rahvast) pole mõeldud, siis on tegemist ainult intelligentsi ilmavaatega üksinda,

ja siis on paljud teravused, näit. mitmesuguste sotsiaalsete õpetuste ja ka mitmesuguste sotsiaalsete kihtide, tihti kõige sümpaatsemategi kihtide vastu, esmalt nagu täiesti ülearused.

Pandagu tähele, mida ihkab Anni. Ta otsib absoluutseid, kõrgemaid väärtusi inimese elule ja toimingule. Seesuguseid leiab ta tihenend, vaimses kultuuris. Rahvas ja iga üksik isik peab arenema oma kõrgematesse võimalikudesse tipudesse. See on ennastalgava töö ideaal. Vaimne töö on kõige kõrgem, see nimelt, mis püsima jääb ja tuleviku inimestele meist saab kõnelema. Ühtlasi on see siht niisugune, mis inimesi kõrgemal määral sisemiselt võib rahuldada, neile teatud endamoonia sisendada, isegi neid usuliselt täita, sest kultuuri kaudu tunustame jällegi, kui mitte otse Jumala, siis miski jumaliku jõu, kultuuris valitseva ürgvaimu. Anni kõneleb aktiivselt tahtest, mis aitaks meid sellele kultuuri-loomingu suunale anduda. Ta nimetab seda suuna ka realistlikuks, kuna see ei tohi ja ei vääriski olema ainult vaga soov, vaid peaks ka teoks saama. „Meie ideaal-realistlikule voluntarismile (tahtejõulisele aktiivsusele) on kultuuri siht eestkätt isiku loovate jõudude vabastamine ja nende kasvatamine ikka võimsamaks ja kaunimaks eluks ja ikka suuremaks loominguks.“ See on küllalt selge ja ka ühtlasi küllalt selge, et see on mõeldud eestkätt intelligentsile, rahva haritumale osale esijoonel.

Ja sellekohaselt on tema ideoloog Anni meile tutvustanud kõiki tähtsamaid uuea didaktilise-filosoofia uusi põhilauseid ja uudisväljavaateid, neid, mis iseäranis Saksamaa filosoofias päevakorrale on kerkinud. Nõnda on seal maal elavaks saanud filosoofiliselt keerulisemaks muutunud uus usuline elu tung mitte enam vana hallihabemega Jumala uskumise näol, vaid ajakohane, kultuuri ja edu juhtiva, nendes valitseva loova, tahte või vaimu uskumise näol. See

iseenesest on aga teat. mõõdul aseaine teat. mõõdul enesepete, või isegi iseenda jumaldamise usk, sest et kuna, ütlemine inimestest kiirgab välja ja tiheneb loominguks kultuur, see jäädavam, ütlemine isegi „igavesem“ (ja see religiooni probleem oligi igavesse elu ja absoluutsete väärtuste probleem), siis kui lahkuda üksikust loojast ja minna üle loojate-massi ning loomingu enese peale, tekibki sugestioon, et siin ei valitse enam üksikute individuaalne tahe, vaid nimetu üle-inimlik jumalik tahe (kogutahe), ja et see pesitseb nii siis juba osana ka igas üksikus loojas eneses. Teatud spekulatsiooni maik jääb seesugusele religioonimõistele külge.

Edasi on ju jällegi just uues filosoofilises literatuuris Saksamaal laineid löönud väärtuste hierarkia püstitamine, mille kohta autor isegi teatab, et ka tema väärtuste hierarkia tugeneb (või on tervenisti võetud) Sprangerile. Samuti on lugu objektiivse kultuuri mõistega (Spranger, Freier j. t., ka meil on sama aine filosoofia seminaris läbitöötamisel olnud, ja endine prof. Smied-Kowartzik on Acta'des eriliselt sellel teemil peatunud). See nimetatud objektiivne kultuur ongi Anni ilmavaate aluseks; just see kultuuri jäädava jälje, valmis produkti austamine ongi, mille ta pjedestaa-lile on asetnud, mis tema sotsiaalseid huvisid enamvähem atrofieerib.

Lõpuks kultuuri vaimu mõistese religioosne usk kultuuri-juhtivast üleinimlikust seadusest (vast ehk Dilt-hey'lt).

Ja kõige tipuks, kõike kokku võttes, isegi universaalse ilmavaate loomise huvi säära-stest filosoofilistest esemetest pealegi pedagoogilise-didaktilise kõrvalmaiguga, ka see on tänapäeva sakslaste teaduses laialdaselt maad võtnud.

Muidugi ei ole mõtet seda sugug laita, vaid kümme-korda kiita koguni, see on kõik kondikava, millele meie endi liha peale on säetud, aga... miks lip-

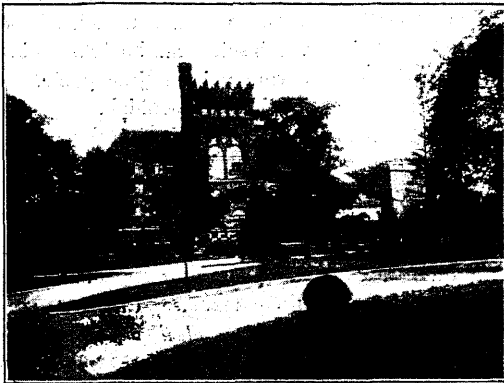
satab siis Annil sarnane teravus, nagu tähendus importeeritud sotsiaalseist (võib olla hurraalistest ja meil vähe pinda leidvaist) doktriinidest. Või milleks alati keelel sõnad nimetatud doktriinide eluvõõrsusest ja laidetavusest, vägivaldsusest, kui enda õpetus on alles samuti raamatulik, kahtlaselt vähe üldteostatav, küsitav, kas üldist kõlapinda leidev. Ja isegi see on küsimus, kas ta on õige ja üldiselt sobiv. Kas ta pole mitte ainult intelligentsi ilmavaade. Sest ega ometi Anni ei taha kuulutada ainult, kuidas peaks elama, mida looma ja millesse us-

rahakoondumise, teeks tehniliselgi alal objektiivse vaimu teostumise tehaste, imemasinate j. t. nõul vast ehk võimatuks. Sellepärast peaks Anni, kui ta järjekindel tahab olla, mitte ainult vihkama massi, kes aru ei saa vaimuloomingu tippude absoluutseist väärtustest, vaid ka igasugust sotsialismi veel enam kui ta seda teeb praegu. Välja arvatud ainult niisugust sotsialismi, mis midagi ei kavatsenud muuta, selle oma üldsihi suunas; aga niisugust ei olegi.

Sellepärast on Anni ise reaktionäär kõrgemas, ülemas mõttes. Tema ise

rahaline väärtuste hierarkia. Raskuspunkti ümbernihutamise rahalt vaimule (mis nõuab terve inimsoo ümberkasvatamist) ei muudaks siin midagi. Jälle rabelevad ühed etteotsa ja teistele jääb halb tundmus, et nad üleardused on ja ärapälatud; sest neid elutöid on liiga palju, mis lihtsaid, lihtsa ehituskoega inimesi nõuavad ja seda olema ka sunnivad ja kasvatavad.

See oleks ainult väikese paranduse soovitus teooriale. Kuidas veel suhtuda Anni mõnele eneselevasturääkivusele: näiteks kahtlusele — milleks

Pensylvaania Ülikooli hooneid.

kuma, lisades siis, et see on õige ja ainuväärtuslik aga teostatav ja võimalik ainult temale, või ainult teatud hulga, kuna teised siiski sellegipäele vaatamata jäävad laidetavaks, kuna nad selle maksimumi ei küüni, või kui nad veel ka oma ideaalidesse julgevad usku.

See on filoloogilise haridusega teadusmehe ilmavaade, sarnaselt sõnastatudki ja seda kiitv, mida filoloog väärtuseks peab: võimalikult rohkesti vaimset kultuuri. Ärimees õpetaks muidugi Sprangeri järele: võimalikult rohkesti raha. Filoloog lisab oma ütelsele: võimalikult lähedad elutingimused kõigile, et neid kultuursihte teostada. Aga ka ärimees on jark, ka tema on juba üles leidnud sama tõe; ka tema ütleb: võimalikult lähedad elutingimused kõigile, et nad saaksid jõulisemalt temale raha korjata. Sest niihästi nagu raha jääb kapitalistile, nii jääb ka kõrge vaimline loomine peaaesjalikult filoloogile, niikaua kuni pole tulnud vahele sotsialistide nõudmine, et ka raha jäägu kõigile ning et vaimu loominki loodagu kõigile. See aga lõhuks niihästi vaimse loomingu lõpmatusse ja absoluutsesse suundunud tüüp, nagu ka kaotaks suurekujulise, grandioosi

endagi tunnistamine sotsiaalsete paranduste poolehoidjaks on fordism, ja talle on sellest küllalt. Mitte sellepärast, et meil praegu pole pinda sotsiaalseteks muudatusteks, mitte sellepärast ei tõrju Anni tagasi tõsised kalduused selles suunas, (sest nimetatud põhjustel ei keeldu ta sugugi oma alles sama vähe elulisi õpetusi propageerimast), — vaid sellepärast et temas eneses pole pinda neis ja et need tõesti on vast ehk teatud hädaohuks nimetatud suunas absoluutseile huvidele.

Mis aga puutub nüüd lepitamatusse Anni ideaali ja sotsialismi doktriini vahel, — ühine on neil ometi see, et nad mõlemad on töö maksimid ja ka eetilised maksimid — siis tehku Anni see järelandamine ja heitku murka üksainuke asi — omaväärtuste hierarkia, see on see ainuke kuri. Seda pole isegi vist Spranger täiel määral usaldanud püstitada, vaid ainult klassifitseerinud tüüpe. Ja oleks kardetav, kui vaimuinimene üks kõikide üle tšumfeeriks, samuti nagu siamaani rahainimene. See oleks sama väljakannatamatu. Väärtuste hierarkia teeb lõpmatu hulga inimesi õnnetuks, nagu teeb seda praegunegi

teooriaid. Teooriad on minu arvates tarvilikud. Nad seisavad silmi ees ja nende järele saab siis endid ja elu reguleerida või vähemalt püüda reguleerida. Nad on ehitusprojektid. Hädaoht, nagu kaoks väärtuste hierarkia kõrvalejätmisega ka lootused kultuuriks ja kõik langetaks ühesugusesse hallusesse? Kuidas võiks see sündida, kui iga töö ja iga elukutse on vastavalt ka omaette väärtus ja kui on eetilise vastastikune arvestamine.

Midagi sellesarnast lugesin ameeriklase Sinclairi kommunistlikust „Elu raamatust“ — utopia, Plato „Riigi“ kord on enam Annile lähemal — kah utopia, ja kõrvutan neid Anni teooriatele — mis kah on utopiad.

Olgugi utopiad, mis sinna saab parata, et neid juba enne Kristust on koostatud, ja et elu nende järele ei lähe. Mõni elujõulisem, näit. sotsialism, on ikkagi midagi juba korda saanud, ja kuna ta on alles nii noor (umbes kõigest 1900 aastat), siis võib olla saadab tulevikus veelgi enam.

A. Kalamees.

Üliõpilaspärlamendist.

Ed. koosolek 28. III. kl. 21.

Juhatab ksv. R. Janno.

Protokollib ksv. G. Häussler.

Päevakorras: 1) protokollid, 2) üliõpilaskonna nimel korraldatavate spordi-võistluste seadusepärastamine, 3) langenud üliõpilaste mälestuse jäädvustamise eeltööd, 4) üliõpilaskonna ajaloo kirjutamise eeltööd, 5) kohalt algatud küsimused.

Koosoleku protokoll 22. ja 24. veebruarist 1928. a. kinnitatakse.

P. p. 2. Ksv. esimees: Üliõpilask. nimel korraldatakse viimasel ajal võistlusi, millest Üliõpilaskond ei teagi. See olukord ei ole loomulik ning seepärast on juhatus spordivõistluste seadusepärastamiseks vastu võtnud järgmised ettepanekud Edustusele esitamiseks.

1) Otsustatakse teatavaks teha, et kõik Üliõpilaskonna nimel korraldata-

vad võistlused ja esivõistlused on lubatud ainult üliõpilaskonna juhataste nimel.

2) otsustatakse paluda spordiorganisatsioonide tuua üliõpilasmajja hoiule seni saadud auhinnad Üliõpilaskonna võistlustel.

3) Otsustatakse Üliõpilaskonna võistluste tehniline korraldamine ja valvamine jätta A. k. Spordiklubile.

Ettepanekud võetakse ühel häälel vastu.

P. p. 3. Esimees: Vabaduss. langenud üliõpilaste mälestuse jäädvustamise otsus võeti vastu 24. veebruari pidulikust istungist. Oleks soovitatav, et Edustus valiks selle ülesandepärandamiseks komisjoni, muidu võib see otsus järgmise edustuse ajal jääda unustusse.

Seesuguse komisjoni valimist pooldatakse.

Ksv. Reintalu: Teen ettepaneku, et selle komisjoni juhatajaks oleks ksv.

abiesimees. See annaks komisjonile rohkem ametliku ilme.

Ksv. Reintalu ettepanek võetakse ühel häälel vastu.

Ksv. Paas teeb ettepaneku komisjoni viieliikmelisena moodustada, millest nõus ollakse.

Komisjoni valitakse ühel häälel järgmised kaasvõitlejad: Ed. Roos, H. Mekkart, H. Raudsepp ja K. Mikla. Abiesimehena kuulub sellesse ksv. A. Brinka.

P. p. 4. Ksv. esimees: Tuleks asuda Üliõpilaskonna ajaloo koostamisele — vastavalt 24. veebruari piduliku istungi otsusele. On arusaadav, et Juhatus võtab selle oma hooleks, pöördudes vastavate asjatundjate poole.

Edustus pooldab.

Lõpuks kinnitatakse juhataste ettepanekul VII Edustuse valimise tagajärjed.

Koosolek lõpeb kell 22,5.

Euroopa muinasaeg.

A. M. Tallgren, Euroopa muinasaeg, pronksiaja algusest ajaloolise ajani. Tartu ülikooli arkeoloogia kab. toimetused V. E. Kirj. Seltsi kirjastus, Tartu 1927.

„Eur. muinasaeg“ on V teos sellest seeriast, mis arkeoloogi kabinetis toimetustena iseseisvuse aastate jooksul ilmunud. Kõik seni ilmunud on olnud prof. Tallgreni õpilaste eri — või kollektiivsed tööd, kuna praegukäsiteldav on aga autori enda kirjutatud, päälle ühe peatüki — Eesti rauaaeg — mis avaldatud prl. mag. M. Schmiehelmi poolt.

Teoses ei käsitleta Euroopa muinasaega kogu ulatuses, vaid ainult metallide aega, alates pronksiajast ja lõpetades ajaloolisega. Aine huvides ei ole piiratud alati Euroopa alaga, vaid tehtud lühemaid või pikemaid „ekskursioone“ ka väljaspoole seda, eriti Aasia (Siberi) muinaskultuuri aladele.

Kuid mis teeb meile raamatu eriti tähtsaks on see, et autor olles spomlane on loomulikult õnnistanud erilist tähelepanu soomeugri hõimudele, mis teistest rahvusest uurijaile on jäänud ikka enamvähem kõrvaliseks probleemiks. Autor teetudes uuematele

uurimustele tõukab soome keeleteadise *Castreni* ja arkeoloogi *Aspelin*i püstitatud teooria, mis Soome-Ugri tõupäritolu ja kultuuri lähtekoha viis Kesk-Aasia, Altai piirkonda mille põhjal siis meie tõug tembeldati aastakümneteks mongoollasteks, või nende järeltulijaks. Ta on oma tööga meid lõplikult vabastanud sellest mongoli „kummitusest“, näidates, et Uurali ja Kesk-Aasia kultuurid on tekkinud suure vahe- maaga lahutatud aladel iseseisvalt ja arenenud kumbki oma erirada; samuti, et soomesugu rahvaste tee ei viinud mitte idast läände, vaid ümberpöörult. Need töötulemused ongi, mis teevad mainitud teose tähtsaks mitte ükski meile, vaid muinasteadusele üldse ning selles mõttes ongi kahju et teos ilmus esmakordselt just eesti keeles, jäädes kättesaamatuks vähemalt esialgu Lääne-Euroopa teadlaste ringkondadele.

Tallgreni „Eur. Muinasaeg“ on teos, mille lugemine on nauding ja seda mitte ükski muinasteadlastele, vaid oma arusaadava ja pildirikka keelega ka igale teisel alal tegutsevale.

G. Ränk.

LATVIA KUNINGAS № 16 V. J. GREGRI FANTASTILINE ROMAAN

№ 17

№ 18

J. Hašeki
**SÓDUR
ŠVEJK**
teel frondile
Tšehhi keelest
tõlkinud B. Linde

5. V. s. a. ilmub
**№ 19
SAMURAI
MAALT**
V. KRÓMOVI järel tõlkinud A. KIVIKAS.

August
**Strindberg
ABIELU**
(4 novelli)
Rootsi keelest
tõlkinud
E. RAUDSEPP

L OODUSE UNIVERSAAL B BIBLIOTEEK

MAKSAB 25 SENTI

LUGE-
JAILE

1000000
REISUPILETEID

MARGA
EEST

Indiasse, Jaapani, Euroopa pealinnadesse jne. jne. (aeroplaniil, aurlaeva, raudteel).

REISUPILETITE JAGAMINE IGA
3 KUU TAGANT!

LAHEMALT IGAS LUB'I NUMBRIS!!!

Akadeemiline pere.

Edustuse koosolek 20.IV.

Juhatab ksv. R. Janno.

Protokollib ksv. E. Hirsch.

Päevakorras: 1) protokollid, 2) aruanded, 3) rahaline aruanne, 4) Hõimupäevade resolutsioonid, 5) läbirääkimised.

Elmise koosoleku protokoll kinnitatakse.

Aruanne.

Ksv. Janno annab kokkuvõtte ülevaate Üliõpilaskonna Edustuse tööst. Juhatus on pidanud 56 koosolekut, Edustus 23 istungit. Aastaalgusest koosseisust on püsinud lõpuni ainult 8 liiget. See on kujukaks tõenduseks, et üle aasta ei või kesta ühe Edustuse volitused.

Kuues Edustus on reguleerinud üliõpilaskonna võlad, mille raskuspunkti moodustas „Hõimualbumi“ väljaandmine. Alul puudusid igasugused summad, kuid neid on Edustus hankinud ja võla ära korraldanud.

Ka õppelaenu suhtes on eeltöid tehtud ja asjatundjatega läbi räägitud,

kuna lähema kava teostamine jääb uue Edustuse hooleks.

Samuti on kavatsatud asutada üliõpilaskonna kooperatiivi ja on selleks põhikiri välja töötatud. Kuid nüüd on kerkinud üles küsimus asutada n. n. haritlaste kooperatiivi, mis oleks ühine üliõpilastele ja õpetajatele. Lähem seiskohavõtmine selles jääb ka järgmise Edustuse hooleks.

Võrdlemisi elavalt on üliõpilaskond võtnud osa üldistest pidustustest, nagu Vabariigi kümne aasta juubelist. Sel puhul on Edustus pidanud erilise piduliku istangu.

Kaks korda on kuulutatud välja üldine lein üliõpilaskonnas, nimelt Läti presidendi J. Tshakste ja kirjanik Aug. Kitzbergi surma puhul.

On koostatud Üliõpilaskonna põhikiri ja saadetud Ülikooli Valitsusele kinnitamiseks.

On korras ka Üliõpilaskonna arhiiv. viimaks ometi.

Üliõpilaste haigekassa põhikiri on Edustuse poolt vastu võetud ja saadetud kinnitamisele.

Hoogsalt on teotsenud ka üksikud toimekonnad.

Majandusmk. on järjest püüdnud elustada söögisaali tegevust, nii et praegu on seal einestajad toitudega kaunis rahul. Praegu käib lõunal hariulikult umbes 300 isikut. Hommikul ja õhtul söögisaali kasutajate arv märksa väiksem.

„Üliõpilasleht“ on välja annud Skandinaavia ja Poola erinumbrid, mis sisult õige huvitavad ja väärtuslikud.

Lugemislaud on täiendanud käsiraamatukogu, vastavil palveil saanud tasuta ajakirju ja ajalehti, mis annud umbes 70 tuhat mk. kokkuhoidu.

Rahaline aruanne.

Revisjontoimk. prot. nr. 38. 17. IV 28. kannab ette ksv. Hirsch. Üldlaeka läbikäik on olnud 41 709 kr. 92 snt.

Rahaline aruanne kinnitatakse.

Samuti kinnitatakse Hõimupäevade resolutsioonid.

Lõpuks võtab sõna ksv. Janno, kes lõpusõnades tänab kõiki kaasa töötanud kaasvõitlejaid ja eriti alla rõhutab Ülikooli Valitsuse vastutulelikkust.

Akadeemilisi teateid.

Ülikoolist.

Diktsiooni ja deklamatsiooni õppekoht.

Eesti Õpetajate Liit pöördus Ülikooli poole palvega asutada diktsiooni ja deklamatsiooni õppekoht, mille hooleks oleks peale õpetamise ülikoolis veel kursuste korraldamine õpetajatele ja seminaridele.

Ülikooli Valitsus andis selle palve filosoofiateaduskonnale arvamise avaldamiseks.

Ametimuutused.

Ülikooli Valitsuse poolt on ametist vabastatud vastavalt oma sooviavaldusele: lastekliiniku noorem assistent, dr. K. Kaur, koht. arstiteaduse instituudi noorem assistent dr. R. Roots, mullateaduse ja agrikultuurkabineti vanema assistendi k. t. mag. chem J. Root ja naistekliiniku noorem assistent, dr. J. Kulli — viimase teenistusaja lõppemise puhul.

Ametisse kinnitati: dr. E. Kõögardal ja dr. H. Normann senistesse ametitesse edasi, stud. med. Reinhold Käbin noorema assist. k. t. koht.-arstiteaduse instituuti, dr. Georg Täht — nooremaks assistendiks naistekliinikusse, stud. chem. Vilhelm Pettai — agrikultuurkeemia kab. noorema assistendi k. t., stud. med. Selma Kask — lastekliiniku aj. noorema assistendi k. t., stud. med. Adda Merjam käesoleva semestri lõpuni operatiivkirurgia kabineti aj. abijõuks, A. Käsebier fütopatoloogია katsejaama aj. abijõuks suvekuudeks.

Komandeerimised.

Prof. J. Mark on komandeeritud mordva keele uurimise otstarbeks Leningradi, Moskvasse ning mordyalaste asupalkadesse volgaäärseis maakonnis.

Eradotsent dr. theol. V. Gruhen sõidab käesoleva kuu lõpul teaduslikul otstarbel Saksa-, Pratusmaale ning Tschehho-Slovakkiasse.

Mag. agr. Elmar Liik on kinnitatud välismaa stipendiaadiks ning komandeeritud viieks kuuks Saksa- ja Rootsimaale.

Mag. E. Liik'i ülsandeks on täiendada end eriti seakasvatuse alal.

Loomaarstiteaduskonna cum laude lõpetanud Julius Tehver on Ülikooli valitsuse poolt kinnitatud teaduslikuks stipendiaadiks koduloomade histoloogია ja embrüoloogია alal.

Mag. phil. Ants Oras on Ülikooli teadusliku stipendiaadina neljaks kuuks Inglismaale komandeeritud, et Oxfordi ülikoolis oma uurimistööd lõpule viia.

Teadusl. stipendium pikendati Kielis piimanduse alal õppivale teadusl. stipendiaadile M. Gross'ile 15. okt. s. a. kuni 1. sept. 1929. a.

Ülikoolilõpetajaid.

Filosoofiateaduskonnas: Meinhard Kessler — ajaloo alal, Edgard Oissar — magistri kraadiga pedagoogika alal ja Elfriide Simenson — magistri kraadiga kunstiajaloo alal;

Matemaatika teaduskonnas: Peeter Päts — mag. geograafia kraadiga (magistritöö: Eesti ja Läti Vabariigi vaheline piir), Ella Ekbaum ja Elmar Valdas (Peetmann) — loodusteaduse alal, Elmar E t v e r k, Ernst Leopold Nii matemaatika alal, Helmi Ahlberg, Magda Kadarpikk, Anna Pandalon Peeter Paulovits ja Adelheid Ploom — keemia alal.

Arstiteaduskonnas: Ivan Gorjuschin — arsti astmega.

Loomaarstiteaduskonnas: Anatoli Sagorodny, Aleksander Bolbukov ja Oskar Nei — loomaarsti diplomiga.

Farmaatsia-osakonnas — Marie Eleonore Birkenthal (mag. pharm.).

Organisatsioonidest.

Tegevus lõpetatuks tunnistatud.

Ülikooli valitsus on Akad. Naisklubi ja Võrumaa üliõpilasseltsi tegevuse lõpetatuks tunnustanud ja nim. organisatsioonid likvideerimisele määranud, sest kumbki neist pole määratud tähtjaks oma liikmete nimestikud, juhataste koosseisu ja asukohta Ülikoolile teatanud.

Kaks organisatsiooni ühinevad.

Ülikooli juures registreeritud korporatsioon „Frat. Leholensis“ on likvideerunud.

Tema varandus on Ülikooli Valitsuse loal üle antud korp. „Harjola“le“, samuti on viimasele lubatud tarvitada end. „Frat. Leholensis“e“ värve violett-must-roheline muutmatul kujul.

Akadeemiline Põllumajanduse Selts

pidas möödunud kuul oma aastapeakoosolekut. Nagu läinud aasta aruandest näha, on A. P. S. kujunenud suurimaks ja elujõulisemaks akadeemiliseks seltsiks. Seltsi liikmeline koosseis on aastajooksul

muutunud 60 liikme võrra tõusu sihis 1. I. 27. oli 359 liiget, 1. I. 28. sellega 419 liiget.

Rahaline läbikäigu bilanss näitab 5.344.500 margalist summat ja uue aasta eelarve on tasakaalustatud 11.204.662 sendilise bilansiga. Ländaasta suuremaks sissetuleku allikaks oli rahaline loterii (3.147.990.). Suuremaid väljaminekuid on tehtud „Taluperenaise“ ja „Põllumehe käsiraamatu“ peale, milliseid Selts oma kirjastusel välja annab.

A. P. S-i töö teostub toimkondade kaudu; on loodud seni: kõnede-arvustuste tmk., oskussõnade tmk., muinastoimk., fototoimk. ja kodumajandustoimk.

Seltsil on oma raamatukogu, seejuures täielikum sel alal Eestis, mis sisaldab umbes 3200 köidet.

Uueks esimeheks valiti tagasi kauaegne ja vanine esimees prof. dr. agr. P. Kõpp.

Eesti Akadeemiliste Naiste Ühing lõpetas hiljuti oma teise tegevusaasta. Selle aja jooksul on liikmete arv 33 pealt tõusnud 90-le.

Ühingu töö jaguneb 2 iseseisvasse alasse: Väliline ja sisemine tegevus. Ühing kuulub täieõigusliku liikmena Rahvusvahelisse Akadeemiliste Naiste Liitu, kes kaitseb akad. naiste huvisid kõigis maades. Läänud suvel võttis Ühingu esindaja osa R. A. N. Liidu Nõukogu istungeist Viinis ja keskkooli kasvatuse ja kavade ühtlustamise komisjoni tööst. Üldse on Ühing tihedas kontaktis välismaade omataoliste organisatsioonidega.

Ühingu juures töötas 5 iseseisvat toimkonda: haridus-, ankeet-, propaganda majandus- ja juriidiline toimkond.

On korraldatud rida klubiõhtuid ja kõnekoosolekuid, millest külalistena osa võtma kutsutud naisüliõpilasi.

Ühingul on Tallinna osakond, kelle tegevus samati intensiivne.

Üliõpilaskonnast.

Dr. phil. Virányi

on Ungari Üliõpilaskonna Välisloimkonna poolt nimetatud viimase esindajaks Eesti Üliõpilaskonnas. Ühtlasi dr. Virányile tehtud ülesandeks selgitada, kas ei saaks ühel ajal Soome-Eesti-Ungari hariduskongressiga pidada Soome-Eesti-Ungari üliõpilaspäevi.

Ungari Üliõpilaskonna Välisloimkonna eesti asjaajajaks on sel aastal üliõpilane Lopata József László.

Vastutav ja peatoimetaja ja toimetuse sekretär: Ed. Roos. Toimetuse liikmed: R. Palgi, A. Marmor. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

MOE-, PUDU- ja PESUÄRI VENN. LEPP

**Tartus,
Kaubahoov nr. 2. -- Kõnetr. 4-81.**

Alaliselt suur valik:

**värvilisi ja valgeid triiksärke, kraesid, manshette, kaelasidemeid, siidikaela-
shalle, trakse, kindaid, sukki, sokke,
meester. ja naister. pesu, koetud vill.
naister. jakke ja veste, laste ja spordi-
kostüüme, pitse, pesatse ja kõiksugu-
seld hooaja moe-, pudu- ja pesukaupu.**

Vihmavarje. :: Jalutuskeppe.

**Villast lõnga rohkeis värves.
D. M. C. ja C. B. käsitööniite.
Võimlemise- ja hommickingi.**

**Tennickingi. Igasugune kor-
ralik auruga riievolimine.**

Hinnad võisluseta odavad.

Müük suurel ja väikesel arvul.

Üliõpilastele 5-10% hinnaalandust!

ULIÕPILASTELE

○/○

Parema valik palitu ja ilikonna riideid

M. VALLAS

RIIDEKAUPLUS,
Kaubaheovis № 3

1928. A. UUDISED ROHALE JOUDNUD!

ULIÕPILASTELE

○/○